

JIHO ČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Výtvarná realizace knihy Františka Hrubína
Romance pro káďlovku**

**The graphic execution of the book "Romance pro káďlovku"
by František Hrubín**

Vedoucí diplomové práce: doc. PaedDr. Matoušek-Vondrák, CSc.

Autor diplomové práce: Klára Divilová

ČESKÉ BUDĚJOVICE 2010

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Výtvarná realizace knihy Františka Hrubína Romance pro káldlovku vypracovala samostatně, s použitím publikací uvedených v seznamu literatury.

V českých Budjovicích dne 20. dubna 2010

Divilová Klára

Ráda bych podkovala panu doc. PaedDr. Matouši Vondrákovi, CSc. za odborné vedení,
smířlivost a velmi podnětné rady.

ANOTACE

Výtvarná realizace knihy Františka Hrubína Romance pro kídlovku

Cílem mé diplomové práce je výtvarné řešení knihy Františka Hrubína Romance pro kídlovku, jedná se o provedení p ebalu, p edsádky, hlavního titulu, v nování, a souboru ilustrací. Diplomová práce se skládá z ásti praktické a teoretické.

Samotné realizaci knihy p edchází blifí seznámení s literárním dílem. Intencí je dílo interpretovat po stránce obsahové, ale i formální. Pozornost je také v nována filmovému zpracování Romance pro kídlovku, pedagogickému využití rozebíraného díla v praxi, a výtvarnému ztvárnění knihy jiných výtvarníků. Teoretická ást obsahuje verbálně vyjádřený záměr vlastní výtvarné realizace. Dále se pokusím na rozebíraném textu nastínit problematiku nárovnosti ilustračního ztvárnění, jeho zákonitosti a skrytá úskalí. Diplomovou práci tak zavr-uje zamy-lení se nad výb rem techniky, a obraz z básn vhodně k ilustraci, tak aby souzn ly s jejími významy.

ANNOTATION

The graphic execution of the book *Ŕomance pro k ťdlovkuŔ* by František Hrubín

The main goal of this graduation thesis is graphic execution of the book *Ŕomance pro k ťdlovkuŔ* written by František Hrubín. I propose novel dust cover design, flyleaf, main title, dedication and collection of illustrations suitable for this book. The graduation thesis consists of practical and theoretical parts.

Comprehensive reading and deep study of literary work of Frantisek Hrubin preceded the graphic realization of his piece *Ŕomance pro k ťdlovkuŔ*. My aim is to explicate both content and formal aspects. The comparison with a TV adaptation of this piece is mentioned as well. The practical impact in educational process and graphic interpretations made by other artists are discussed in details. The theoretical part contains a description of a graphic execution itself. General difficulties with graphic execution, patterns and hidden obstacles are outlined in a relation to complexity of analysed book. The graduation thesis is concluded by my reflection about passages of poem most suitable for illustrations and selection of appropriate artistic technique.

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. INTERPRETACE	8
2.1. Osobnost Františka Hrubína	9
2.2. Interpretace Romance pro kídlovku	11
2.2.1. Od formální podoby díla k obsahu	11
2.2.2. čas a prostor	13
2.2.3. Charakteristika postav	14
2.2.4. Kompozice	15
2.3. Pohled tenáe	16
2.4. Komparace literární předlohy s filmovým zpracováním	17
2.4.1. Problematika srovnání dvou umění	17
2.4.2. Komparace Romance pro kídlovku a básně a filmu	17
2.4.3. Zhodnocení	20
3. VYUŽITÍ ROMANCE PRO KÍDLOVKU V PEDAGOGICKÉ PRAXI	21
4. ZPRACOVÁNÍ ILUSTRACÍ JINÝCH VÝTVARNÍKŮ	26
5. VLASTNÍ REALIZACE KNIHY	29
5.1. Výběr techniky, formát ilustrací a knihy	29
5.2. Desky knihy	30
5.3. Předšedka	30
5.4. Hlavní titul	31
5.5. Věnování	31
5.6. Ilustrace	31
6. ZÁVĚR	35
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	36
8. FOTOGRAFIE ILUSTRACÍ JINÝCH VÝTVARNÍKŮ	37
9. FOTODOKUMENTACE DIPLOMOVÉ PRÁCE	39

1. ÚVOD

Téma diplomové práce představuje výtvarnou realizaci knihy Františka Hrubína *Romance pro kídlovku*, práce se skládá z části praktické a teoretické. Výtvarnému řešení knihy předchází bližší seznámení s dílem, tedy interpretace, informace o autorovi, komparace literárního díla s filmovým zpracováním, a zamýšlení se nad využitím *Romance pro kídlovku* v pedagogické praxi. Součástí teoretické části je také popis, verbálně vyjádřený záměr výtvarné realizace a fotodokumentace.

Báseň byla zvolena pro téma diplomové práce kvůli svému jedinečnému zpracování, které inklinuje k citlivosti, laskavosti, svým prostým jazykem a jednoduchostí se dostává do kontrastu se složitostí myšlenky. *Romance pro kídlovku* je nadčasovým dílem.

Intencí diplomové práce je celkový rozbor a porozumění básni. Je zřejmé, že by nebyla část praktická bez teoretické celková, představovala by pouhý úsek na cestu k dostatečnému poznání díla.

Ilustrace této báseň byla již několikrát ilustrována, hnací síla myšlenky díla vytvořila i pro mne impuls k jejímu výtvarnému zpracování. *Romance pro kídlovku* představuje skladbu, která byla a je inspirací mnohým umělcům. Ilustroval ji Jiří Trnka, Jiří Ptáček, Alena Laufrová, a Vladimír Komárek.¹ Inspirovala Otakara Vávru, který báseň převedl do filmové podoby. A jako divadelní hra byla zpracována v Národním divadle v Praze a v Městském divadle v Brně. Přesto včasně je básní, která si zaslouží naši pozornost.

Vzhledem k oblíbenosti rozebíraného textu je usnadněn přístup ke knihám, publikacím v novém Františku Hrubínovi a k *Romanci pro kídlovku*, ale o to náročnější je volba správné cesty, která by toto dílo obohatila, protože se stala přítavnou. Protože postupujeme-li ke knize jako k objektu, musí se stát pro svého příjemce poutavou, a to především pro fláky základních kol, i protože, kteří se s takovýmto druhem poezie setkávají poprvé. Formální vzhled knihy by tedy měl souznít s literárním zpracováním a obsahovou výstavbou textu.

¹ Domnívám se, vzhledem k důkladnému průzkumu, že báseň vícekrát ilustrována nebyla.

Romance pro kídlovku představuje jedno ze základních děl české moderní poezie, tato báseň byla již mnohokrát reflektována v odborných publikacích, existuje mnoho názorů, jak k tomuto dílu postupovat. Své vyjádření v podobě ilustrací ztvárnilo i několik výtvarníků. Bude tak více než nutné tyto názory v diplomové práci zohlednit.

2. INTERPRETACE

Výklad literárního díla, celkového pojetí a zpracování se nazývá interpretace. Samotný proces a výsledek interpretace v sobě nese otázku, jak vlastně k dílu postupovat. Tato cesta je komplikována subjektivním pohledem čtenáře nebo diváka, který si vytváří svůj vlastní výklad. Dále si musíme uvědomit, že nikdy nedojdeme k jedinému a správnému porozumění literárnímu dílu či obrazu. Tento fakt dává ze zdánlivě obyčejného lidského vyjádření v podobě uměleckého artefaktu umění. Necháváme se okouzlovat jeho možnostmi v proměnách, samo o sobě však zůstává stejné a naše citlivost k percepci se mění s náladou, zahloubáním, atmosférou a jinými proměnnými faktory.

Existují dvě základní teorie jak k interpretaci postupovat. Například stoupenci poststrukturalismu a dekonstrukce popírají šanci, že by jakékoli dílo mělo celistvý, provždy daný význam. Tvrdí, že nezáleží na záměru autora, ale jen a pouze na divákovi či čtenáři; že význam literárního textu, nebo výtvarného objektu je svázán s konkrétním subjektem čtenáře, diváka, interpreta, a že význam se vždy naplňuje až v aktu tohoto vidění, nebo čtení.² Zastáncem druhého názoru je Ernst Gombrich, který tvrdí, že existuje jediný šprávný význam, který má odhalit autorovu intenci.³ Oba postupy jsou zajímavé svým pojetím. První tendence přikládá dílu větší váhu, více ho obohacuje a dává volnost v interpretaci. V tomto postupu můžeme ale dílo obohatit o významy, které nemá, se kterými autor nepracoval. Může proto být plnohodnotným výkladem, nebo jen pouhou subjektivní dojmologíí? Druhým polem interpretace je zaměření se na vylovení pouhého záměru, který autor zamýšlel, a interpretace je oproti omezeným a neúplným pochopením díla.

² Kesner, Ladislav. Muzeum umění v digitální době. Praha: Argo, 2000, s. 203.

³ srovnej, viz. Kesner, Ladislav, Muzeum umění v digitální době. Op. cit., s. 203.

Dostáváme se do interakce šautor ó dílo - tená õ, do trojúhelníku, jehož strany musí být vyváženy. A proto i v interpretaci literárního díla *Romance pro k ídlovku* p istupuji k výkladu takto: d leflité vodítko mi poskytne autor, cílem je hledání tv rcova zám ru, akceptování okolností vzniku. Dále analyzuji text, a to postupem od formy k obsahu, zohledním vyváženost t chto dvou sloflek. Pozornost v nuji jazyku, stylu, d ji, postavám, vyprav í. Dal-í ást pat í tená i, osobním dojm m a hledání správných význam na základ tená ských zku-eností.

V poslední kapitole v nované interpretaci zkoumám možnosti filmového ztvárn ní *Romance pro k ídlovku*, která byla realizována v roce 1966, a porovnáám jej s literární p edlohou. Zajímavé je, že sám autor díla je spolutv rcem filmu (spole n s Otakarem Vávrou vytvo il scéná), což nebývá obvyklé. Poslední ást tohoto výkladu je tedy v nována komparaci dvou obtífn porovnatelných druh um ní.

2.1. Osobnost Franti-ka Hrubína

P i interpretaci *Romance pro k ídlovku* je brán z etel i na osobnost tv rce, zmí uji tedy alespo pár základních moment a mezník v jeho flivot .

Franti-ek Hrubín se narodil 17. zá í 1910 v Praze. Své mládí profil v Le-anech v Posázaví, které se pozd ji stalo inspirací pro jeho tvorbu. Vystudoval gymnázium v Praze. Studium na právnické, pozd ji na filosofické fakult nedokon il. V letech 1935 aíl 1945 pracoval v M stské knihovn pražské, tato léta pokládal Franti-ek Hrubín za nejkrásn j-í: ší uzav el jsem tam mnohá krásná p átelství, na-el jsem tam i svou flenu, a v neposlední ad : flil jsem tam ve sv t knih, a to mnofloství starých i nových kníflek, objemných i filigránských, v-edních i vzácných, nepotla ilo ve mn pocit, který v sob nosím od d tství: že kniha je spojena s hodinkami pohody, se samotou (ne osam lostí), v nífl se ufl zalykáme nekone nou volností.⁴ Krátce byl pak zam stnán na ministerstvu informací.

Spisovatelem z povolání se stal teprve roku 1946. P íspíval do asopis ó *Studentský asopis*, *Listy pro um ní a kritiku*, *ád*, *Akord*, *Lidové noviny*, *Kytice*, *Literární noviny*, *Plamen*, *Host do domu*, a dal-í.

Roku 1956 vystoupil na Sjezdu eskoslovenských spisovatel . P írovnal zde

⁴ Strnadel, Josef. František Hrubín. Praha: Československý spisovatel, 1980. s. 197.

eskou poezii k mrtvé labuti p imrzlé k ledu. Zmi ůji pár slov z této kritiky: ůCo chce lid za poezii? Oslavování? Deklamování? Heslování? Nikoliv! Chce, aby mu ukázala, kudy mu uniká ůivot. Ale praskliny, básníku, neucpe–cupaninou ver– . Co chce lid na básníkovi? Chce, aby hodn nahlas ekl, ůle kudy uniká ůivot, tamtudy uniká i poezie.ů⁵ Za kritický projev v i refilmu mu nebyla dovolena literární ěinnost. Brzy v–ak mohl p ekládat a psát poezii pro d ti. Roku 1960 byl jmenován zaslouůilým um ělcem.

Velmi významná je Hrubínova ěinnost p ekladatelská, jedná se o p eklady z poezie francouzské ō Rimbaud, Verlaine, ale i n mecké ō Heine, i ruské ō Pu–kin, Kocov.

Franti–ek Hrubín zem el 1. b ezna 1971 v ěeských Bud jovicích.⁶ Zdá se být aůl patetické, ůle v dob plné krutosti refilm , které pozbývaly sebemen–í lidskosti, mohl tvo it básn s tak lyrickým nábojem, aniů se uchyloval ke kli–é, které je pro tuto dobu ve tvorb ějiných tak typické.

Více o osob ěFranti–ka Hrubína m ěleme vy íst z jeho poezie, ver– , slov, ale také z jeho korespondence, která byla vydána kniůn . Jedná se o dopisy z let 1945 ō 1953, které si psali s Václavem ěerným. V dílech *Drahokam domova* a *Bu ěme v–ichni básníky*⁷ vzpomíná Franti–ek Hrubín na své d ětství, maminku, d ěde ka, pí–e také o svém vztahu k d ětem.

Franti–ek Hrubín psal o svých zku–enostech a proůitcích, které se staly platformou jeho tvorby. Dokázal je p ěnést do podoby univerzáln ěpojaté, kdy si ětená nebo divák (u filmového zpracování i divadelní inscenace) m ěle z jeho posláně vybrat téma i motiv, který je mu blízký. Toto velké um ění jiůl není svázáno hrdinstvím, pózou, nebo op ováním krás. Franti–ek Hrubín v Romanci pro k ěídlovku neodhaluje velké gesto básníka, ale odkazuje k osudovosti, kterou si v sob ěnese kaůdý z nás.

⁵ Mikulicová, Heda; Stýblo, Ladislav. František Hrubín, Romance pro křídlovku Brno: Městské divadlo Brno, 2004. s. 122.

⁶ Srovnej viz., Menclová, Věra. Slovník českých spisovatelů. Praha: Libri, 2000. s. 266 – 267.

⁷ Zmiňuji méně známá díla a záměrně neuvádím věčet Hrubínových děl kvěli rozsáhlosti, bylo by nesnadné vybrat pouze některá z nich.

2.2. Interpretace Romance pro křídlovku

Lyricko - epická skladba, která byla vytvořena v období mezi srpnem a listopadem roku 1961, nese název Romance pro křídlovku. Pokud bychom měli vyložit tento název pro nezkušené občany, slovo *romance* z literárního hlediska znamená –panlský básnický útvar na rozhraní lyriky a epiky, jedná se o drobnější lyricko-epickou skladbu milostného rázu. *Křídlovka* je hudební nástroj pfebný trubce, který doprovázel lovka na pouti flivotem. Škřídlovka na pohbu, a mi zahraje sólo, /ne říkám hned, ne říkám za měsíc, /ne říkám za deset, ani za dvacet let, /a pak ji za mnou hoďte do hrobu!)⁸

Již samotný název předznamenává flánr a styl básně, prozrazuje její ráz, a horizontálu pfebu. Název je tedy výmluvnou předzvěstí díla. Sám autor o názvu díla vypovídá šifrou jméno knihy se neříká potebou kupce, ale flé je klíčem, kterým básník otevírá zámky mateřtiny. Někdy zkouší desítky klíčů, než najde ten pravý. Jindy pravý klíč, kterým otevře, v rozrušení zaloflí, a tená najde vedle otevřených dveří klíč, který je třeba lesklejší, než první, ale který by se přelomil při prvním otočení. Nic se však nestane. Jsi jen hostem, za ruku tě vedou přes práh, a když tě vydatná dobe pohostí, je věchno v požádku. A za čas tu jsi doma a smísi a umíš uflit otevřít sám i bez klíče, který ti nabízí básník.⁹ Pojmenování skladby *Romance pro křídlovku* je výstižným záznamem, je zvoleno jednoduše, úspornou formou a přitom tak poeticky a tajemně, flé dokáže vytvořit představy a obrazy.

2.2.1. Od formální podoby díla k obsahu

Text je psán jako vzpomínka, pohled do minulosti, s přesahy do přítomnosti a svým způsobem i do budoucnosti. Lyrický subjekt vzpomíná na své mládí a svou první lásku. Text se jeví jako skládanka i jako volně pojatá koláž, jelikož jednotlivé kapitoly nejsou usazeny postupně, ale chaoticky. Kontinuitu přebhu zajišťuje opakování jednotlivých motivů. V nichž úsecích přebíhá text neuspořádaně i po vizuální stránce, jelikož začátek sloky je posunutý na konec předcházející verše. Báseň je tedy zajímavě graficky ztvárněna.

⁸Hrubín, František. *Romance pro křídlovku*. Op. cit., s. 72.

⁹Hrubín, František. *Drahokam domova*. Praha: Albatros, 1976. str. 115.

Kromě posledních odstavců je text psán volným veršem, který je charakteristický pro díla moderní poezie. Rytmičké příznaky, rým a strofické členění je oslabeno i zrušeno. Významová slovilka je nadřazená rytmu.

Romance pro křídlovku představuje námět, který mnoho autorů zpracovávalo a v literárním, výtvarném i hudebním umění. Dřívější výstavba je založena na šmilostném trojúhelníku. Tento vzorec můžeme spatřit v dílech triviální literatury, především v románech pro ženy, ale i v dílech jedinečných, uměleckých, například v Máji Karla Hynky Máchy. Ústřední téma, tedy pojetí dvou rozporů, života a smrti, je zpracováno v klasickém díle Romeo a Julie. Stejně jako v Romanci pro křídlovku se zde setkáváme se smrtí mladého člověka, která staví do popředí křehkost lidského bytí. Oproti zmíněným dílům se liší tím, že události, které se odehrály, jsou psány retrospektivně z pozice staršího muže. Jan Trefulka ve svém článku *Hrubínova romance* vznáší proti tomuto provedení námitky: „Básník v zralý věk nikdy nepřináší svou moudrost a precizní tvar myšlenky a ze stupínku své současné rozumnosti, rozhledu a určitosti názoru jako by chtěl trochu shovívavě shlédnout na své vlastní mládí a tím vlastně na mládí jakékoli. Jenomže každý věk má svou moudrost (třeba moudrost mládí je i jeho pojetí), tak jako má svou podobu lásky, a je trochu nesmyslné chtít svou minulost vtěsnávat do formulí své zralosti.“¹⁰ Interpretace a pohled na dílo jiného tená e m že být obohacující, provokativní, i jinak zajímavý. V tomto případě je však nutné s názorem Jana Trefulky polemizovat, zvláště pokud jde o tak radikální úsudek.

Lze souhlasit s postřehem, že každý věk má svou moudrost, nebo s věkem člověk nabývá zkušeností, díky kterým získává nadhled, schopnost rozvahy. Z Hrubínových děl je patrné, že jsou psána s časovým odstupem, jedná se o témata promyšlená, prožitá a prožitá, velice niterná, protkaná vzpomínkami. A právě zkušenost je onou konstantou, která vrývá Romanci pro křídlovku její unikátnost. Je znatelné, že forma je prací zkušeného básníka, který dokázal ztvárnit svůj zážitek se záměrným nadhledem, nikoliv ale rafinovaným, spíše citovým, který dokáže i po letech tajit dech. Na úroveň Jana Trefulky lze také odpovědět Hrubínovou myšlenkou o umění: „Jsem přesvědčen, že literatura opravdu neroste z literatury, ale ze života, z toho,

¹⁰ Trefulka, Jan (1962). *Hrubínova romance*, Host do domu, roč. IX, č. 6. s. 279.

jak d sledn a pln jsem schopen a ochoten proflit sv j vlastní nezam nitelný flivot. Zku-enosti literární jsou p i tom ov-em nezbytnou podmínkou: jsou m ítkem toho, do jaké míry fliju sv j flivot.õ¹¹

Úst edním tématem je jednoduchý p íb h, na který se nabalují sloflité motivy, prom ny flivota v ase a vnímání prostoru. Smrt je ob-írni ji pojata v kontrastu (smrt Teriny a d de ka), dopl uje ji kolektivní vina, které se my v-ichni dopou-tíme na druhých, na vlastní zemi: šLidi prej utíkají/ z N mecka. Nebude válka?õ (Copak je moflné, /aby se zase tak rychle a vespolek/ umíralo, fle smrt zev-ední?)õ¹²

Symbolem dosp losti je b itva, kterou Franti-kovi p j í otec, ta se pozd ji p em ní na symbol smrti, zabití, ale samotný nástroj není vrafl edným š-budu sly-et, jak bzu í elektrický strojek, /zatímco moje první b itva cht la krev, /v b itv v fldy bude n co z vrafl dy, ale b itva/ sama nem fle vrafl dití õ¹³

Zajímavé je, jak se jednotlivé motivy v básni prom ují, nap . Viktorova epice je symbolem jeho váfl enosti, kdyfl si ji Terina nasadí na hlavu, stává se z ní objekt Franti-kovy flárlivosti a vrcholí zm nou v symbol viny. i maringotka se v na-ich p edstavách m ní z obytného vozu na v z poh ební. šTerino, odjelas ve voze se záclonkami.õ¹⁴

Franti-ek Hrubín pouflil v Romanci pro k ídlovku citát Ovidia, který se mu nejspí-e stal inspirací a který objas uje významy básn . Ukazuje nerozváfl nost mladého lyrického subjektu: šTenkrát jsi netu-il, fle mi t eba dává-dar nad mé sílyí õ¹⁵

2.2.2. as a prostor

Romance pro k ídlovku je p ímým autorovým záfl itkem, zku-eností, ohlédnutím na autorovo mládí. as a prostor je tak p ímo vyhrazen. Báse je psána zp tn , retrospektivn , jakoflto deníkový zápis, a proto nechybí datace jednotlivých dní, m síc a let. Na konci básn je dokonce udán as, kdy byla napsána. Touto formou bylo dosafl eno vy-í autenti nosti, d v ryhodnosti. Léta se p ekrývají, z celku je velice málo

¹¹ Kovalčuk, Josef. František Hrubín, Romance pro křídlovku. Praha: Národní divadlo v Praze, 1997. s. 20.

¹² Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 59.

¹³ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 56.

¹⁴ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 53.

¹⁵ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 14.

patrné, jak vzpomínky následovaly, též jednotlivé úseky se v textu opakují. Autor nám nepodává celý obraz, ale pouze části vzpomínek, zahalené do asociací a dotyk mládí. Pí etb jakoby nabýváme pocitu, že jednotlivé obrazy vystupují z mlhy minulosti.

Stejně tak je tomu i u prostoru, do kterého je d j za azen. Vzpomínky se odehrávají na pozadí poutí, zábavy, ale i skutečných míst, která jsou pojmenována - Le-any, Netvo ice. Prostředí poutí a kolotoče v nás má být vzbuzovat pocit hledání, osamocení, nenalezení smyslu bytí nebo sama se sebe v prostoru, ale i zase. Na druhé straně v sobě nese zábavu, hravost, vytrfění z každodenního flivota, které mohou vyvolat vzrušující zážitky pouze ových atrakcí. V rozporu s tímto prostředím je prostor p írody, ticha, míru, odpočinku, vykreslující meditativní chvíle. Ale p íroda p esto p edstavuje také aktivizující sloflku lidského vnímání, touhu a smyslnost. Probouzí percepční aparát postav, ale i tená e. P sobí na na-e vjemy p edstavou v ní a shromážděním hlásek šJe p lnoč kop iv/ a p lnoč kopruí ō¹⁶ Dokáže evokovat ztracené a znovunalezené vzpomínky. P íroda je symbolem kolob hu flivota, narození, lásky, flivotní pouti, smrti a nekonečnosti hv zd.

2.2.3. Charakteristika postav

Vykreslení postav je tená i p edstaveno na samém začátku básně. Postavy jsou vylíčeny v pouhé zkratce, vyznačením hlavních rysů. O nich samých se více dozvídáme až z jejich jednání.

Lyrický subjekt v postavě Františka nás provází vnitřním flivotem a rozpoložením, které se odehrává v jeho nitru. Odhaluje nám své pocity: ší jsem nejistím k emílkem ve velké vlně / Terinina polibku.¹⁷ František proflívá své první lásky, povrchní a pouze fyzickou k Tonce, a hlubší a procítá jí k Terině. Lyrický subjekt často vede dialog se sebou samým, ale v časovém odstupu, tedy se sebou samým, ale starším.

Pí vyobrazení Teriny je uflito mnoho metafor, jazyk se p i vzpomínce na ni podstatně zjemňuje, uklidňuje, dostává se do vln lyriky. Její postava nabývá transcendentálnosti ve vyobrazení. Naproti tomu Tonka je objektem fyzické lásky. Je

¹⁶ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 13.

¹⁷ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 20.

pravým opakem Teriny: fivová, vulgární, toufící po proflitku: šVíc nefl prsatá byla hrozná, /nadávala i vod .¹⁸ Ob postavy se li-í v chápání lásky a fivota. Zatímco Tonka toufí po náhlém proflitku fyzické p itaflivosti, Terina p emý-í o budoucnosti, je zam ena spirituáln a ztvárn na je afl d tsky nevin .

Viktor, který stejn jako Terina pracuje u koloto , je charakterizován takto: šNikdy nesundá epici s hlavy, -títek/ je dlouhý, aby se neopováfilo/ slunce vykousnout stíny z divoké tvá e.¹⁹ Jeho osob je v nováno snad nejmén pozornosti, ale práv on celou báse doprovází hrou na k ídlovku.

Tatínek odhaluje synovu vyžrálost, dosp lost tím, fle mu p j í b itvu, symbol muflnosti, ale také symbol krve, smrti. D de ek, který nechápe moflnosti tohoto sv ta, uzavírá celý obraz a stává se neblahým tu-ením p edzv sti smrti. Potácí se na hranici mezi fivotem a smrtí, jako by byl p echodníkem mezi dv ma sv ty. Jeho ztvárn ní je afl tragikomické.

2.2.4. Kompozice

Text se skládá z epické a lyrické sloflky, které se prolínají, prostupují a významov dopl ují. Epické jádro básn je vystav no na postupné gradaci p íb hu, kterou posilují lyrické pasáfle. D j není vystav n chronologicky. Text je prostoupen zám mými retrospektivními návraty, a pohledy do budoucnosti. Je tak uflito minulého, p ítomného i budoucího asu.

Dal-ím d leflitým prvkem kompozice je kontrast, který se v textu vyskytuje hojn . Protikladný význam mají fivot a smrt, fyzi no a duchovno, p íroda a um le vytvo ený sv t lov ka, skute nost a sny, a dal-í. V básni je také uflito principu paralelismu, jelikofl jednotlivé úseky se prolínají a opakují, i r zn variují.

Spí-e nefl na racionálním postupu je text vystav n na asociacích, které objas uje Jarmila Urbánková ve studii, jefl byla oti-t na v literárním asopise *Tvorba* v roce 1962. Nap íklad motiv kopru prostupuje celou básní, jeho význam se v-ak na základ asociace obm uje: ší sugestivn vyvolává ovzdu-í srpnové noci v ní kopru. Kdo by neznal eské zahrádky na sklonku léta, kdy kopr dozrává a za noci v nich p ehlu-uje v-echny ostatní v n ! A

¹⁸ Hrubín, František. *Romance pro křídlovku*. Op. cit., s. 34.

¹⁹ Hrubín, František. *Romance pro křídlovku*. Op. cit., s. 12.

dále: zlatavé okolíky kopru se básníkovi promítají na oblohu ó jaký p iléhavý obraz srpnových hv zd, obraz d v rn svazující zemi s kosmickou oblohou. Dal-í pronikavý detail: Práv v n koprové omá ky se navřdy spojila ve vzpomínce na to, jak mu poprvé otec p j il b itvu k holení. A po dvaceti -esti letech poprvé uvid l na otcov hrob jako první kv tinu zlatý kopr, který se šz vysoké stonku bude smát v-em neflivým uschlým v nc m.õ²⁰ Takové komponování textu je vlastní moderní poezii, p edev-ím díla poetismu a surrealismu jsou asocia ními et zci protkána.

Jarmila Urbánková dále vyzdvihuje Hrubínovu fabula ní techniku, která p ipomíná techniku filmu: šn kolik základních situací svého p íb hu mistrn obm uje a proplétá bez chronologické posloupnosti a p ítom jako by se okem filmové kamery hned p íblífoval detailu, hned se ke svým postavám zadíval zdálky, a tím dosahuje velkého lyrického nap tí.õ²¹

2.3. Pohled tená e

Romance pro k řídlovku je reflexí muře vzpomínajícího na své mládí. Nezahlobává se v-ak do nostalgických vzpomínek, není pla tivou poezií, ale p íná-í nové vyobrazení vztahu muře a řeny, nedorozum níí Prost ednictvím Romance pro k řídlovku je nám vyobrazen asoprostor bytí osob, který i p es jazykovou úsporu vykresluje jejich vnit ní řívot. Nás, tená e, staví do pozice pozorovatele, kterému je dovoleno nahlířet pod povrch, vnímáme pocity, stavy a du-evní rozpoloření osob. Ukazuje nám surovou atmosféru v-ednosti, kařdodennosti, prom ující se s p íjezdem koloto á , kte í vná-ejí do prost edí rozruch, nové zářítky, ale také nostalgii. Do opozice staví p írodu, její metamorfózu, která probíhá a odehrává se ařl s asovým odstupem. Jedná se o nezapomenutelné dílo p íná-ející nový pohled na lásku a smrt.

ř Romance pro k řídlovku je v eské moderní literatu e mezníkovou skladbou. Franti-ek Buriánek ó tená se sv il s tím, řle p í její etb poci oval řp ekrásné trnutí, p í n mřl se hned tají, hned zrychluje dech, závra , do nířl padá na-e my-ření, a zase podivuhodná jasnost a klid,

²⁰ Urbánková, Jarmila (1962). Romance pro křídlovku, *Tvorba*, roč. XXVII , č. 34. s. 800.

²¹ Urbánková, Jarmila (1962). Romance pro křídlovku, *Tvorba*. Op. cit., s.. 800.

keré nad tím v-ím vládnou ó nad tím rozbou eným zmatkem lidského srdce, které poprvé poznává lásku, flivot a smrtó²²

2.4. Komparace literární p edlohy a filmového zpracování

2.4.1. Problematika srovnání dvou um ní

Problematikou komparace výtvarných um ní se zabývá Angelika Corbineau ó Hoffmanová v knize Úvod do komparatistiky. Nezam uje se p ímo na komparaci literárního a filmového um ní, nýbrfl zamý-lí se nad problematikou srovnání literárního a výtvarného um ní. Domnívá se ší fle proti ve-kerému zdání historicky legitimní sp ízn nosti um ní ohla-uje zásadní problém: jakým zp sobem a na jakém metodickém základ má být srovnávání um ní konkrétn provedeno? Literatura na stran jedné, výtvarné um ní a hudba na stran druhé jsou nesoum itelné pro rozdílnost svých výrazových a um leckých prost edk . M fleme sice pojmout v-echny druhy um ní jako znakové systémy, v nichfl ozna ující ozna uje ozna ované, ale uflité znaky mají r zný charakter: jazykové znaky v p ípad literatury, tvary, barvy, a linie v malí ství, tóny v hudb . Rozdíly mezi druhy um ní, jeffl jsou v r zných moflnostech ztvárn ní a p sobení vlastn jejich charakteristikou, se pro komparatistickou analýzu stávají zdánliv nep ekonatelnou p ekáflkou.ó²³

2.4.2 Komparace Romance pro k ídlovku ó básn a filmu

V úvodu této kapitoly je nutné stanovit kritéria, podle nichfl budou tato obtíffl porovnatelná díla komparována. Rozdílnost udávají p edev-ím výrazové prost edky a moflnosti ztvárn ní. Konfrontována jsou dv díla: báse ó prost edek verbální komunikace, úsporn zpracovaný text, a filmové ztvárn ní podle literární p edlohy, jehofl moflnosti vyjád ení nejsou tolik omezené. Do opozice jsou postaveny dva druhy um ní ó literární a filmové. Zám rem kapitoly je zhodnotit, zda filmové zpracování p iná-í nový pohled na téma Romance pro k ídlovku.

V první ásti této kapitoly je brán z etel na formální stránku díla, jeho výstavbu, uflití výrazových prost edk , rozbor hlavních postav. Dále se zabývám hudebním

²² Strnadel, Josef. František Hrubín. Op. cit., s. 114.

²³ Corbineau – Hoffmanová, Angelika. Úvod do komparatistiky. Praha: Akropolis, 2008. s. 137.

doprovodem filmu. Kapitulu uzavírá analýza díje a kompozice. Tento postup je vlastní divákovi, který sleduje film, jelikož je nejdříve seznámen s postavami, tedy hereckým obsazením. Divák dále vnímá děj, scény. Zápětka jej bude zaujmout, i nikoliv. Jednotlivým výjevům dokáže na dramatičnosti přidat hudba. Kompozice není plně v rukou režiséra a autora scénáře.²⁴

Zásadní rozdíl máme najít již v prvním kroku u diváka k oběma dílům. Výrazně aktivnější formu prvním musí mít scénář, který zpracovává literární dílo. Při něm je nutno zapojovat obrazotvornost, ale také domýšlet a dokreslovat si nevyjádřené, zvláště pokud jde o poezii. Scénář musí na základě získaných zkušeností dílo správně interpretovat, vyložit si jeho smysl, vstoupit mezi řádky. Jeho interpretace je ale ztížena tím, že básník nemůže přidávat nové obsahy, které se v ní nenacházejí a se kterými autor nepracoval. Báseň je vyjádřením lyrického subjektu.

Naproti tomu film není tak aktivizující jako báseň, divák se díky živým obrazům dostává do světa, který již ovlivěn je a nepředstavuje divákovi nutnost koncentrace. Divákovi nechybí auditivní ani vizuální stránka, je tedy obklopen dostatečnými podněty. Výrazovými prostředky u filmu není jen verbální komunikace projevu mluveného, ale také mimika, gesta, tón hlasu, intonace. Zatímco báseň je reflexí jednoho autora, který jejím prostřednictvím ukazuje svou úvahu, je film tvořen kooperací –tábu o na vzniku se podílí více autorů najednou a každý z nich má jiný náhled na dílo. Autorem scénáře je František Hrubín společně s režisérem filmu Otakarem Vávrou. Máme snad proto, že scénář napsal přímo autor literární předlohy, považovat filmové zpracování za doplnění a objasnění nezodpovězených obsahů a zprávně dle nové linie?

Nacházíme se v době, kdy se poezie pomalu vytrácí z lidského podvědomí, společnost je obkloповána stále více novou kulturou, která je modernější, ale spíše destruktivní a zalomená na pasivitu lidstva. Pravdou zůstává, že poezie již nepatří mezi druhy umění, který by byl oblíbený v širším okruhu společnosti. Z podvědomí se pomalu

²⁴ Komparace je mi v tomto směru usnadněna, jelikož autorem scénáře je František Hrubín, společně s režisérem Otakarem Vávrou. Spolupracovali spolu již při zfilmování dvou Hrubínových děl, jsou jimi Zlatá reneta, a drama Srpnová neděle. Není časté, aby spisovatel spolupracoval na filmovém ztvárnění svého díla, v některých případech to není ani možné, jelikož film byl natočen podle literární předlohy již nežijícího autora.

ale jist vytrácí, je vytlačována novými druhy umění: filmem, který má možnosti trojrozměrného²⁵ vyjádření, hudbou, apod. Tím, že byla Romance pro křídlovku zfilmována, byla zpřístupněna širší vrstvě populace. Nelze si však nepoložit otázku, zda filmové zpracování není ochuzeno o poetický ráz. Příběh byl zachován, ale byla zachována také lyrická stránka, která se skrývá v jazyce básně?

Ve filmovém zpracování zahrál hlavní postavu Vojty (v literární předloze se jmenuje František) Jaromír Hanzlík, roli Teriny zahrála Zuzana Cigánová. I přesto, že v básni nenajdeme přesné vykreslení těchto postav, domnívám se, že právě toto herecké obsazení předznamenává úspěch filmového ztvárnění. Profesionální výkon herců je ať obdivuhodný, svědčí o něm i empatie a snaha o naprostou věrohodnost. Je tedy nutné ocenit jejich připravenost a precizní vstoupit se do role. V jediném okamžiku nepochybujeme o správnosti obsazení. Stejně tomu je ve ztvárnění Tonky, kterou hrála Miriam Kantorková. Musíme vyzdvihnout její odvahou a vervou, se kterou se role zhostila. Štefan Kvietik byl obsazen do role Viktora a představuje ryze muflský element filmu.

Do role dědečka byl obsazen Janusz Strachocki, který dokázal svou postavu zachytit do nejmenších detailů. V básni si téměř neuvedomujeme, jak je postava dědečka dělá, jak sceluje kontinuitu příběhu. Ve filmovém zpracování nabývá na významu, jelikož se právě kolem postavy dědečka vznáší tajemná atmosféra, snoubící se se strachem z budoucnosti.

Dalším děležitým prvkem filmu je hudba, která působí na naše emoce, proflitek. Je stavebním materiálem, který dokáže nahradit onu lyrickou stránku básně. Dokáže rozeznat přírodu, život, smrt. Hudbu k Romanci pro křídlovku napsal Jiří Srnka. Hudební doprovod souzní s příběhem, v některých okamžicích dokáže drammatizovat scénu a umocňovat její úzkost, strach ze smrti, nebo dodává melancholický ráz výjevu i odhaluje radost a euforii ze samotného bytí. Nám divákovi je doporučeno vnímat hravě vážné melodie Herkulových lázní. Hudba představuje básnickou složku filmu.

Příběh básně nepostupuje chronologicky. Nejprve se dozvídáme o hlavních postavách, dále následují retrospekce, chaoticky uspořádané kapitoly. Téměř v závěru básně

²⁵ Shlédnout film trojrozměrně můžeme v kinech.

se dozvídáme o smrti Teriny. Naproti tomu filmové zpracování je šorámováno o souasností a příběh minulosti se odehrává v jedné dějové linii. Na začátku se dozvídáme o smrti Teriny, dále společně s Vojtou (Františkem) vzpomínáme na osudové léto a na setkání s Terinou, konec je spjat s Viktorovým vyprávěním.

2.4.3. Zhodnocení

Filmové zpracování Romance pro kídlovku je velmi zdařilé. Musíme ocenit práci celého štábu: scénáristy, herecké výkony, práci režiséra, kameramana, kostýmní výtvarnice, hudbu. Existuje však několik momentů, nad kterými bychom mohli polemizovat. Mnohostí zpracování je nespočetná, například komponování děje. A právě z tohoto důvodu si musíme položit otázku, zda by nebylo vhodnější zvolit zajímavější dějovou linku a více dodržovat literární předlohu – vzpomínky na Terinu rozdělité alespoň do dvou dějových linií, příběh více rozčlenit, zhustit, jednotlivé scény opakovat, stejně jako se opakují jednotlivé verše v básni. Příběh skládat jako obrazy vzpomínek, omezit jeho popisnost a více zaměřit tok vzpomínek, do filmu vtáhnout jakási intermezza, ve kterých by byly citovány úryvky z básně. Otázkou však zůstává, zda by i takto byl film pro diváka přijatelným, zda by rozuměl příběhu.

Ve filmu se Otakar Vávra zaměřil spíše na epické jádro příběhu, které je lehce pozmeněno například domluveným útekem Vojty (Františka) a Teriny, který se má stát vyvrcholením děje. K útku však nedojde a linie příběhu se stává jiným směrem. Onu lyrickou, která je v básni tolik poutavá, ve filmu zastupuje hudba, zvuky přírody a bzučení vln. Oko kamery se v některých okamžicích upíná k nedějovým výjevům: pohled na motýla, kapradí či bodlák, atd.

Nevýhodou filmového zpracování je jeho popisnost a názornost, v básni si můžeme více domýšlet, odpoutat se od příběhových motivů. Naopak například Romance pro kídlovku se nám může nechat unášet Herkulovými lázními, i slyšet zvuky smích Tonky.

Každé ztvárnění má své výhody a nevýhody. Otakar Vávra vytvořil film, který je poutavý, pitavý a jeho ztvárnění je originální. Nedokáže však představit literární předlohu, zdá se, jako by se o to ani nesnažil, ale chtěl skrze film vyjádřit svůj vztah k Romanci pro kídlovku.

2. VYUŽITÍ ROMANCE PRO KÍDLOVKU V PEDAGOGICKÉ PRAXI

Romance pro kídlovku nepatří k dílům, která jsou jednoduše vyložitelná a interpretovatelná, kouzlo básní tkví v její proměnlivosti a variantnosti v čase. Přičetb se můžeme zaměřit na jednotlivá témata, která prostupují básně. Jsou jimi láska k ženě, k dědečkovi, krásná próza vyjádřená Františkem Hrubínem, její tajemná abstrakce. Nebo vyjádření smrti, která nás může postihnout ve dnech vysoce senzibility. Její pojetí je ztvárněno v protikladu: smrt přirozená a samozřejmě v případě dědečka, a smrt mladé Teriny, která vyvolává nostalgické vzpomínky a otázky týkající se lidské existence.

Musíme si položit otázku, zda by toto téma bylo pro žáky základních škol zajímavé a poutavé. Ve své moderní technice se nám může zdát až obdivuhodné, ale některé druhy literatury dokážou děti a mládež zaujmout, například knihy od Joanne Rowlingové i Lenky Lanczové. V druhém případě se sice jedná o neplnohodnotnou literaturu, ale pouhá četba umí přenést malého čtenáře do jiných prostor, prohlubuje jeho představitelství, dokáže obohatit slovní zásobu.

Domnívám se, že je zapotřebí využívat poezii již na základních školách. Ale jistě ne formou detailního rozboru díla a hledáním motivů, jelikož v závěru se pak stává, že učitel cítí uraženou bezděčnou zprávu ze žáky. Často dochází k nepochopení poezii, žáci nedokážou zpracovat jednoduché otázky týkající se díla. Je tedy nutné poezii využívat systematicky od jednoduchých děl ke složitějším.

Na druhém stupni základních škol je literaturu v nově hodiny týdně, je tedy nemyslitelné snažit se pracovat s celým textem. Dlehlé je vybrat úryvek, který by žáky dokázal zaujmout, a motivovat k práci s ním.

Vytvořila jsem soubor otázek a úkolů²⁶ pracujících s jednotlivými ukázkami z Romance pro kídlovku, které mají sloužit k lepšímu pochopení a objasnění díla. Práci s tímto dílem bych doporučila začít do osnov devátých tříd, jelikož si myslím, že se jedná o dobu, kdy žák může takové téma začít být blízké. Domnívám se, že šablonová forma, která umožní ujet přesah i do jiných podmínek, umožní žákovi dozvědět se více o rozebíraném díle. Hodiny proto pro ně budou přínosnější než pouhý výklad obsahu díla,

²⁶ Soubor otázek a úkolů je umístěn na konci kapitoly.

kdy jsou pasivními příjemci, zatímco tímto způsobem se ponoří do obsahu básně. Jistou nevýhodou jsou organizační obtíže, které mohou doprovázet práci s textem. Je proto potřeba počítat s tvorbou hlukem, výměnou názorů a hledání vhodného postupu řešení úkolu mezi třáky ve skupinách.

Pro práci s úryvky jsem vybrala tři hlavní témata, která jsou rozdělena do bloků: hlavní postavy a jejich charakteristiky, postavení prarodičů ve společnosti a mezilidské vztahy. Zaměřila jsem se spíše na jednodušší témata, která se v básni vyskytují. Dalšími tematickými bloky by například mohla být smrt dědečka a Teriny nebo proměna přirody. Rozbor témat tohoto druhu vyžaduje vyzrálost a větší soustředěnost, proto se domnívám, že práce s nimi by byla vhodná jen pro výuku na středních školách.

S Romancí pro křídlovku se třáci mohou seznámit nejen v hodinách českého jazyka, ale také výtvarné výchovy. Jistě by bylo pro ně přínosem podívat se na knihu z jiného úhlu. Třáci si mohou vyzkoušet nárocnost tvorby ilustrace nebo přebal například u Romance pro křídlovku. Další možností představuje komiks, který by měl stejný děj, a třáci by doplňovali dialogy i monology. Zmíněné téma smrti a proměny přirody by mohlo být námětem v hodinách výtvarné výchovy. Úkoly by zněly: Pokuste se abstraktně vyjádřit smrt dědečka a Teriny, případně vyjádřete svůj vztah k atmosféře léta. Je jednodušší své pocity projevit prostřednictvím výkresu než slovy. Varianta, jak přiblížit dílo třákům, je nespočetná a v tomto směru záleží jen na tvořivosti učitele.

Velmi podnětnou publikací o využití literárního díla v hodinách výtvarné výchovy jsou *Vybrané kapitoly o umlecké ilustraci*, autorem je Zdeněk Vích. Publikace nabízí již hotové přípravy na hodiny výtvarné výchovy, které jsou detailně rozpracované. Zabývají se námětem, výtvarným problémem, technikou a pomůckami, postupem práce, ale také hodnocením. Přípravy na hodiny jsou sice koncipovány pro třáky prvního stupně a hlavní téma představují pohádky, nicméně jsou motivacím zdrojem a ukázkou, jak s ilustrací lze pracovat.

SOUBOR OTÁZEK A ÚKOL

TÉMA: HLAVNÍ POSTAVY A JEJICH CHARAKTERISTIKY

ÚRYVEK	ÚKOLY
<p>Terina. Vím jenom, že je jí patnáct. Chci si ji vypočítat, je však nevypočítatelná. Je všechno, co mých dvacet let do mne nanosilo z tváře a tvar a z toho si dnes ona jak z pláští vybrala strašně sladkosti. Je všechno, co naráz zastavuje srdce, a protože to není smrt. A je všechno, čím vřelý člověk poprvé vydechne. Milenka je to ne, na to je jí mnoho. Nevím, kolik má rukou a kolik úst, každým stéblem a lístkem a každou hvězdou mluví. Jsem vesměm dotek, ať mrazí, a protože jsme se pláče dotkli jen jednou.</p> <p>Prsatá Tonka. Ze zaprášených nohou a sněhových lýtěk vytryskla andělsky bílá stehna.</p> <p>Viktor. Nikdy nesundá epici z hlavy, třepe je dlouhý, aby se neopovážilo slunce vykousnout stíny z divoké tváře.</p> <p>Já stále jen obletuji vlastní srdce.</p> <p>Dejte jí Ale ne! Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 11 – 13.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Vymyslete příběh, v něm budou obsazeny všechny postavy z úryvku. Příběh se bude skládat z úvodu, stříhu a závěru. Vyberte si libovolný žánr, pohádku, detektivní, i romantický příběh, sci-fi. Příběh sepište v próze i poezii. Porovnejte vyobrazení Teriny a Tonky. Jak rozumíte vyobrazení dědeků?
CÍL A PŘÍNOS PRO ŽÁKY	
<ul style="list-style-type: none"> rozvoj představitivosti zdokonalení v písemném projevu, propojení s hodinami slohu hlubší seznámení se s postavami, jejich charakteristikou, a pochopení jejich jednání snaha o práci s textem, volná práce s významy básně pro žáky snadnější, jelikož si mohou základní smysl vyhledat dle svého uvážení 	

TÉMA: POSTAVENÍ PRARODI VE SPOLE NOSTI

ÚRYVEK	ÚKOLY
<p style="text-align: center;">D de kovi bylo by nap esrok osmdesát let. Byl po mrtvici. Denn za svítání jsem ho pomalu oblékal, s ustavi ným domlouváním jako dít ti, od ponoflek afl k -átku na krk. Sly-el každé slovo z na-eho sv ta, ale hned ho zapomínal. Pak se nadechl šTo jsem rád, fle jdu dom !õ Chytil se hole a s mou pomocí p ekro il práh. Ufl nevnímal osoby, nedbal o jídlo, ani o spánek, ale byl jimi vřdy p emoflen. Z tohoto sv ta dofladoval se jenom -at a hole. Z pokleslých rt stále jen zn lo: šDom !õ Mezi mým a jeho sv tem -um la purpurová st na mé mladé krve.</p> <p>Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 21 - 22.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Popi-te vztah Franti-ka a jeho d de ka. 2. Porovnejte své vztahy s prarodi i s literárním Franti-kem a d de kem. 3. Znáte n jaké dílo, ve kterém se vyskytují prarodi e? Pokud ano, jaká je jejich charakteristika a postavení v díle? 4. Jak rozumíte názvu knihy Romance pro k ídlovku?
CÍL A PŘÍNOS PRO ŽÁKY	
<ul style="list-style-type: none"> • fláci se zamyslí nad postavením svých prarodi , jak se m ní role d tí • mofnost komparace s jiným literárním dílem, nalézání nových význam v básni • mezipedm tové vztahy s hodinami ob anské výchovy týkající se tématu RODINA 	

TÉMA: MEZILIDSKÉ VZTAHY

ÚRYVEK	ÚKOLY
<p style="text-align: right;">Terino,</p> <p>v era jsme sed li v hluchavkách, zkusil jsem lehce t políbit na spánek. Uhnulas a bledý plamínek tvých vlas m –lehl, hluboko v k ífi jsem ucítil pal ivost a v ústech jsem vyho el.</p> <p>Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 47.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Myslíte, že p íb h dopadne – astn ? 2. Jak by m la dopadnout pravá láska? 3. Znáte n jaké p íb hy, které nemají – astný konec?
CÍL A PŘÍNOS PRO ŽÁKY	
<ul style="list-style-type: none"> • zamy–lení se nad vztahem dvou lidí, a nutností respektu k druhému pohlaví, ale i star–ím lidem, i zví eti. • uv dom ní si, že každý lov k nese zodpov dnost za své chování 	

4. ZPRACOVÁNÍ ILUSTRACÍ JINÝCH VÝTVARNÍKŮ

Každý z nás si jistě vybaví své první setkání s knihou, spíše než na text si vzpomene na ilustrace, které ji doprovázely. Pomáhaly naší obrazotvornosti, rozvíjení představ. Ale také se mohlo stát, že ilustrace nekorespondovala s textem nebo byla do textu vložena chaoticky, a to určitě každého z nás znepokojovalo, nebo jsme jí dokonce i poohládávali, čímž bychom se promítli i v knihách. Toužili jsme, aby ilustrace byly barevné, plné detailů a aby co nejlépe dokreslovaly text. Postupem času se stalo, že jsme se v nich některých knihách ilustrací vzdali, prostě jen proto, že nebyly výtvarně zpracovány, ale i přesto jsme si užívali krásy jazyka a napínavosti příběhu. Mladí ale ani dospělí nevědí, že není nutné, aby text bez obrázku, výtvarného zpracování, ale i tak je příjemné být při něm doprovázen ilustracemi, pokud jsou tedy zvoleny tak, aby dokreslovaly významy díla i ho nějakým jiným způsobem obohatily.

Štěstím je, že je chybou domnívat se, že kniha pro dospělé se obejde bez ilustrací. Vždy ilustrace stejně jako slova nevypráví jen popisem.²⁷ Takto pojednává František Hrubín o ilustraci ve své knize *Drahokam domova*.

V této kapitole se věnujeme výtvarnému zpracování Romance pro každého jinými autory. Prohlédneme si ilustrace Jiřího Trnky, Jiřího Ptáčka, Aleny Laufrové a Vladimíra Komárka.²⁸

Ilustrace Jiřího Trnky jsou provedeny kresbou dřívkem, tahy jsou vedeny dynamicky, což přináší dojem volnosti, rozevlátosti. Zaměříme se na dvě postavy v hlavním titulu a přiblížíme si jejich ztvárnění. Postava mufla a feny: jsou zachyceny spíše plošně. Postavy se vzájemně nedotýkají, existují vedle sebe téměř izolovaně, požitko ale můžeme spatřit v jejich psychickém rozpoložení, obě se zdají být zahloubané. U postavy Františka nabýváme pocitu, že se jedná o staršího mufla: shrbená postava, to poznamenané stáří. Naproti tomu fena je odrazem mladí, Jiří Trnka vystihl její křivky a smyslnost v pohybu. Můžeme se jednat o retrospektivní pohled a vzpomínku na Terinu? Můžeme ilustraci hlavního titulu pokládat za předzvěst smrti?

²⁷ Hrubín, František. *Drahokam domova*. Op. cit., s. 13 – 14.

²⁸ V obrazové příloze jsou umístěny ilustrace výtvarníků: J. Trnky, J. Ptáčka, A. Laufrové, a V. Komárka.

Nebo Jiří Trnka vyobrazil Tonku?

Další ilustrace jsou zaměřeny na Terinu, zmapování obnařené postavy, a vykreslení jejího mládí. Jiří Trnka zpracovával i lyrické motivy objevující se v Romanci pro kídlovku. Ztvárnil kopru a kopiv v pedsádce ó slofka, která zachycuje také smyslové opojení a profitek. Dále vyobrazil hvzdy a M síc. Stejně tak, jako František Hrubín pracuje s jazykem, pracuje Jiří Trnka s linkou.

Podstatný jiný druh pístupu nalézáme v ilustracích Jiřího Ptáka. Vytvořil celkem sedm ilustrací a pbal knihy pastelem, nepracoval tedy pouze s linkou, ale také s plochou a barvou. Uffil tón zimních, p eváfn studených: p evládají odstíny modré, bílé, n kde se modrá mísí s ervenou a je tak dosafeno tmavé a ponuré fialové. V detailech, a to v úsporné mí e, je uffito fluté a zelené. Toto barevné provedení v–ak neevokuje p írodu ervence a srpna, tedy dobu, ve které se d j odehrává.

Jiří Ptáek se ve svém zpracování zaměřil na postavu Teriny a Tonky. V n kterých místech se pojí toto realistické zobrazení s prvky abstraktními - v plo–e jsou umístěny tvary spirály, kruhu, k ífle, které korespondují s p íb hem - spirála jakofto symbol vzniku a zániku, cesty. Podobné významy p edstavuje i kruh - symbol vesmíru, nekone na. K ífl n kdy m fle p edstavovat rozpor, vnit ní nejednost, ale i boj, válku, nebo také víru a smrt.

Ilustrace jsou zaměřeny na Terinu a Tonku, postavu Františka Jiří Ptáek do svého výtvarného projevu neza lenil, ale p esto je d leffitou postavou Romance pro kídlovku. František tvoří protiklad k Terin , a skrze n ho profíváme tragiku smrti a nenaplněné lásky.

Alena Laufrová je autorkou p ti ilustrací. V ernobíleém provedení, technikou voskové rezerváfle a perokresbou zachycuje flivot Teriny v meditativních okamffících tak, jak si ji lyrický subjekt vypořob uje. Zobrazila také Tonku. Obrazový doprovod textu je zaměřen i na motivy opakující se v Romanci - vyobrazení kídlovky, t e–ní, maringotky, která se pozd ji m ní na poh ební v z.

Postavy flen v–ak nejsou zachyceny se stejnou lehkostí jako u Jiřího Trnky, jemnost a n ha se z tohoto provedení vytrácí a je nahrazena t flkopádností, stmulostí. fienské k ívky vyst ídala muflská topomost. Obálku k ilustracím vytvořil Jiří Rathouský, nekoresponduje v–ak s ilustracemi Aleny Laufrové, je provedena barevn , kresbou na

modrém papíře. Ústřední motiv představuje kolotoč.

Vladimír Komárek zvolil grafickou techniku. Obrazový doprovod je zpracován tak, aby vyvolával pocit tajemna. I přesto, třeba Vladimír Komárek zvolil jednoduché provedení a motivy, které jsou vyjádřeny pár linkami a doplněny barvou, tak evokují záhadnost. Zaměřil se na ztvárnění Františka a Teriny, maringotky, kůdlovky, okna, přírody a jako první ilustroval dědečka.

Každý ilustrátor pracoval s jinými motivy, vybíral si jiné obrazy pro své ztvárnění. Všichni se však zaměřili na vyobrazení konkrétního výjevu, nikoliv abstraktního, například provedení pocitů, profítek. Jiří Trnka se zaměřil na vztah mufla a fleny, na vyobrazení přírody. Naproti tomu Jiří Ptáček vypočetnil Terinu, její flivot, lásku a smrt. Cestou vzhledem dodržení dějové linie a ústředních motivů – a Alena Laufrová. Vladimír Komárek si zvolil obrazy z básně v širším spektru, což ilustroval dědečka, smrt, ale také Františka.

5. VLASTNÍ REALIZACE KNIHY

K výtvarnému provedení knihy se nabízelo mnoho české ale i zahraniční poezie. Výběr byl náročný, jelikož bylo nutné zvolit dílo, které se při tak časově náročném úkolu šnevyerpá. Romance pro kídlovku je zárukou tohoto kritéria, a proto byla zvolena pro téma této diplomové práce. Samotný fakt, že dílo již několikrát bylo ilustrováno, není překáškou. Stalo se pro mne naopak výzvou dokázat, že Romance pro kídlovku je mnohotvárná a nabízí rozmanité ilustrativní zpracování. A další impuls tkví v mé inklinaci k tomuto textu a snaze šoflivitě jej.

O náročnosti, která provází ilustrátora poezie, pojednává Zdeněk Vích v knize *Vybrané kapitoly o umělecké ilustraci*: Špecifické problémy staví před ilustrátora ilustrování poezie, nebo má výtvarnými prostředky tlumočit zprávu a melodiosost verše. Obrazy hrdinů jsou více zevšeobecněny, interpretace mnohem vypjatější a emotivnější. Rytmem linií, světelnými hodnotami, barevným laděním i dekorativními prvky se ilustrátor, od svého hofitakovátinnosti vyfladuje značně poetický cit, musí snafit tlumočit emocionální tón díla, jeho atmosféru.²⁹

5.1. Výběr techniky, formát ilustrací a knihy

Výběr techniky byl první fází samotné výtvarné realizace. Desky knihy jsou vytvořeny z hovězí kůže. Tento materiál je typický snadnou opracovatelností a stálostí. Pro desky knihy byl vybrán také kvůli svému povrchu, který je příjemný na dotek. Desky jsou výtvarně řešeny kresbou a malbou.

Pro výtvarné ilustrace jsem zvolila kresbu tužkou, jež je doplněna koláží. Kresba má za úkol evokovat onu snovost, která se prolíná v básni se skutečností, kterou vyjadřuje koláž. Hlavní inspirací se mi staly rozmanité kalendáře Tmavy, publikace o přírodě a kupodivu také kalendář Jiřího Věteky s tematikou Prahy. Při ilustrování Tonky i kříže byl použit materiál ze zmíněného kalendáře. Koláž byla zvolena pro možnost jedinečného vyjádření. Při ilustraci nahrazuje fragmentaritu básně, ale také možnost výtvarné skutečnosti. Souzní s obsahovou ale i formální výstavbou textu. Byla

²⁹ Vích, Zdeněk. *Vybrané kapitoly o umělecké ilustraci*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004. s. 17.

tak zvolena kombinace netradičních technik užitých k ilustrování poezie.

Tak jako existuje mnoho pohledů a možností interpretace Romance pro kídlovku, existuje i mnoho možností ilustračních ztvárnění. Z tohoto důvodu jsem s hotovými ilustracemi experimentovala. Při přenesení ilustrací na pauzovací papír vynikla v černobílé variantě struktura papíru pod kresbou. Ilustrace tak dostaly grafický ráz a nový rozměr. Rozhodla jsem se proto výtvarnou realizaci knihy provést ve dvou variantách. Originální ilustrace jsou zpracovány do knihy, makety nebo také modelu, který dokládá náročnost tvorby knihy: vytvoření desek, ilustrací, předšedky, ale také zvolení typu písma, výběr papíru a samotné zhotovení, tedy vazbu.

Druhá varianta (ofocené ilustrace na pauzovacím papíře) není upravena do knižní podoby, je zapaspartována do černé tvrdky.

Formát ilustrací je čtvercový: 14 × 14 cm. Stejně jako formát desek 14,5 × 14,5 cm. Vzhledem ke komornímu rázu básně byl zvolen i menší rozměr knihy

5.2. Desky knihy

Desky knihy jsou vytvořeny kombinací kresby a malby lihovými barvami na hovorčíkovi. Tento materiál nabízí rozmanité možnosti zpracování. K tvorbě desek byl užitý pro své jedinečné vlastnosti, jimiž jsou stálost, pevnost, snadná zpracovatelnost. Užitý motiv je obměnou ilustrace kopru. Tato rostlina vyjadřuje atmosféru Romance pro kídlovku, zachycuje opojné profílité léta. Předznamenává samotný ráz básně. Motiv je doplněn o text: František Hrubín, Romance pro kídlovku. Byl zvolen jednoduchý typ písma, který se opakuje v hlavním titulu.

K ofocným ilustracím, které jsou na pauzovacím papíře je zhotoven předšed knihy, jenž je na tento papír také přenesen. Předšedka, hlavní titul a ilustrace jsou ofocenou variantou originální realizace, nepřipojují k nim proto komentář.

5.3. Předšedka

Předšedka je spojením desek a bloku listů, nabízí však prostor pro výtvarné řešení, které sceluje zpracování knihy.

Na velkém formátu předšedky je vyobrazen nejabstraktnější výjev z celého obrazového doprovodu. Ilustruje pocity lyrického subjektu: šířila se mi koleno o

lopatky/ a má k ídla se rozprost ela v její krvi.³⁰ Nebo: ší na k ídlech i k ídla odhodiv, budu jí flíti tak dlouho, co budu fliv.³¹ Zám rem v–ak byla ilustrace tohoto úryvku: š(roztrhn te se ufl, /flíly a cévy, a se kone n / má k ídla rozprost ou a spojí s ostatními/ opojenými k ídly!)³² Motiv k ídel p edstavuje pocity lyrického subjektu. M ěme je interpretovat jako lásku, ale také intenzitu, se kterou je schopen proflívat zdánliv oby ejné okamfliky.

5.4. Hlavní titul

Úst edním motivem hlavního titulu je stylisticky provedená k ídlovka. Její charakter je také didaktický, nap . pro fláky základních –kol, kte í se s tímto hudebním nástrojem setkávají poprvé. Je lad na tak, aby p edznamávala d j básn . Hlavní titul je e–en jednodu–e, ale dostate n výmluvn . Byl zvolen jednoduchý typ písma, který souzní s motivem hlavního titulu.

5.5. V nování

Ilustrace dopl uje v nování Franti–ka Hrubína: šLudvíku A–kenazymu a Zdenku Seydlovi se vzpomínkou na ervnovou Florencii, kdy jsem jim za bou ky vypráv l tento p íb h.³³ Zvolila jsem kresbu Adolfa Hoffmeistra, která ve zkratce zachycuje portrét Franti–ka Hrubína, jeho hlavní rysy a výraz v tvá i. Kresbu jsem doplnila o jakési vlny, které mají zd raznit my–lenkové rozpoložení, tok p edstav í tok tvorby. Romance pro k ídlovku je p ímým autorovým záflitkem a reflexí, proto kresba Adolfa Hoffmeistra dopl uje výtvarnou realizaci knihy, a p estavuje dobový prvek.

5.6. Ilustrace

Vytvo ıla jsem osm ilustrací k Romanci pro k ídlovku, n které jsou zam eny spí–e na epickou sloflku p íb hu, jiné na lyrické vyjád ení atmosféry. Oba druhy ilustrací jsou rovnom m zastoupeny. N které ilustrace jsou provedeny ve dvou variantách.

Terina je zachycena z profilu, jedná se o portrét, který v–ak nemá za úkol vyjád it

³⁰ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 17.

³¹ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 66.

³² Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 65.

³³ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 31.

celou její tvář do detailu, ale spíše zachytit obrys obličeje. Zdá se, jako by její podobizna vystupovala ze závoje křídla, nebo pevně vlny. Toto vyjádření je klidné a dynamické zároveň. Úryvek, který mne inspiroval k této ilustraci, zní: šíř její vlnný obraz je vlně, vln jiná voda flene se pevně³⁴

Tonka představuje v básni fléval a takové má být i její ztvárnění. Její postavu jsem zachytila zezadu, nohcí se dohledy. Mírný proud vody se při dotyku Tonky bouří a nabírá na síle. Tato ilustrace má vyjadřovat spíše pocity rozbouřeného mládí nežli výjev: šíř jsem se viděl, jak s divokou Tonkou, /afl si navečer odskočil z panského, /poučím se pevně³⁵ Kresba je doplněna o fotografii vody, jež je šprostá háná do vln. Terinka a Tonka jsou vnovány tyto dvě ilustrace, které mají za úkol vyjádřit kontrast mezi nimi.

Tak, jako jsou jednotlivé obrazy v básni zaměřeny na detail, náhle jakoby z dálky, jsou provedeny i ilustrace. Záměrem je ilustrace kopru v detailu. Měly evokovat vlněny proměny, které jsou této rostlině v básni připsány: šíř afl na ja e p i jdu/ k tvému prvnímu hrobu a spatřím tam/ kvést jako první rostlinu zlatý kopr,/ poroste zrovna z těchto hlubokých míst (í) bude se smát vlně nevlivným uschlým vlně m.³⁶ Stejně tak prostěhy mohou evokovat vlně kopru i zlaté okolíky hvězd. Druhá varianta této ilustrace je nakreslena s epickými výjevy se tak stává nostalgickým zátiším.

Pohled z dálky představuje vyobrazení Františka a Terinky. Bylo zvoleno stejného postupu jako při ilustraci Tonky. Prstěhy mají evokovat podvědomí oblohu, kterou podtrhují dynamické vlny. Tato ilustrace je obrazem konkrétního výjevu: šíř pod plamennou věkou slunce se budou míhat/ hluboko ztracené oblázky na věch hlavě³⁷

Velmi poetickým obrazem v básni je tento výjev: šPralešy kopiv, hvězdami bi ované/ k oknu dokořán. Vlahá srpnová noc. /Sedím v okně s koleny u brady. Bdím. /Musím Bdit.³⁸ Jedná se o meditativní okamžik lyrického subjektu. Tento výjev jsem zobrazila zvnějšku, coby pohled na lyrický subjekt, který je ztvárněn v náznaku. Při senzitivním pohledu na ilustraci měly spatřit obrys hlavy a kolena Františka.

³⁴ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 66.

³⁵ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 23.

³⁶ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 14.

³⁷ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 38.

³⁸ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 11.

I tato ilustrace je doplněna o kolářskou zelenými prstíky, které mají umocnit atmosféru letní noci a v ní kopiv.

Bitva je jedním z hlavních motivů, představuje znak dospělosti. Pro její vyjádření jsem vybrala epický příběh, holení mladého mufla. Samotné vyjádření je ale soustředěno na lyrický tón výjevu: ší má kídla, z asená v krvi fil a cév, /-fien tepají. (Když jsem se šel bitvou, /kídla vytryskla navrch rudým pírkemí³⁹

Ilustrace k ífle představuje memento. P vodním plánovaným obrazem z básně byl h bitov, hledání hrobu. Po úvaze byl nahrazen k íflem, který má vyjadovat vzpomínku na Terinu. Krajina a obloha, která je ztvárněna za ním, vyjaduje metamorfózu a dynamickou p em nu sv ta. K ífl (v tomto provedení) nepředstavuje symbol kes anství, ale energii plynoucí ze flivota a smrti, ale také lásky.

D de ek je postavou, díky které se dostáváme do jiných sv t . Stejně má být i ilustra ní provedení. V tve strom na kolářované fotografii jsou dokresleny. Vznikl tak zajímavý prvek, rozpor mezi snem a skute ností, ale také m kky p echod a úzká hranice mezi t mito sv ty. Smrt v Romanci pro kídlovku není zobrazena v pojetí kes anském, ale spí-e pohanském, t lo je navráčeno zemi dostává se do nového kolob hu. Z tohoto d vodu byla zvolena také barevnost a tematika fotografie.

Ráz ilustrací je spí-e popisný, ale zvolen a vyjád en tak, aby dokázal evokovat mnohovýznamnost, která je básni vlastní. Spí-e nefl konkrétní představou má být vzpomínkou, která p i etb vyplouvá z hlubin lyrického subjektu. Technika kolářfe nemá ilustrace okrá-lit, ale zp esnit.

Barevné provedení koresponduje s atmosférou básně . I když barva není v ilustracích dominantním prvkem, má své opodstatn ní. V obrazovém doprovodu p evládají spí-e teplé barevné tóny fluté, oranřové, okrové, ervené, hn dé. Na pomezí mezi teplými a studenými tóny stojí r zné -kály barevných odstínu zelené. ist studené tóny -edé a st íbrné jsou uflité p i ztvárn ní Tonky.

Ilustrace nejsou výtvarným doprovodem, který bezprost edn navazuje na text, ale spí-e dotvá ejí literární p edlohu.⁴⁰ I p es sv j popisný charakter mohou evokovat r zné významy, nap . ilustrace kopru i Teriny. Samotná zmínka o k ífl se v básni

³⁹ Hrubín, František. Romance pro křídlovku. Op. cit., s. 25.

⁴⁰ Jedná se o rozdělení dle Z. Vícha.

nenachází. Kříže jsou však typické pro hbitovy a hroby a tak na základ této asociace vznikla ilustrace kříže.

Na které ilustrace dotváří výjev a přímo k němu jsou vloženy. Naopak jiné ilustrace, například pokud se ztvárněný motiv v básni opakuje, jsou vloženy do textu volně, například ilustrace kopru.

6. ZÁVĚR

Tvorba praktické části diplomové práce mi ukázala náročnost, kterou obnáší výtvarná realizace knihy. Poezie je pro svou mnohovýznamnost, metaforičnost a podobenství na první pohled flánrem, který je jednoduše ilustrovatelný. Výtvarník nemusí dodržovat důřovou linii a konkrétní obrazy tak, jak tomu bývá u prózy. Náročnost spoívá spíše v empatii, schopnosti šřvlít se do básně .

Práce má být d kazem toho, ře výbě r techniky, a obráz z básně není nahodilým výbě řem, ale procesem, kterému p edchází precizní p íprava. Tvorba ilustrace napomáhá objevovat nové a nové motivy v básni, které nejsou na první pohled zjevné. Ilustrace se pro mne, v n kterých okamřicích, staly klí em interpretace. Proto i pro fláky základních řkol by byla práce s knihou a jejím výtvarným řeřením zajímavá a p ínosná. Jist by řkrze ilustraci prohloubili sv řj vztah k poezii, a poznali mořnost jedine něho vyjád ření, kterou nabízí.

Knih ř sceluje dv ř krásné oblasti um řní: literární tvorbu, která je posílená o výtvarné zpracování. P edstavuje tak dílo, které je komorního řázu, ale my řlenkou, jako v p řípad ř Romance pro ř řídlovku, p ř esáhne svou skromností jiná okázalá díla.

A v neposlední řad ř bylo pro mne p ínosné, nejen z profesního hlediska, studium knih řlánk ř o Franti řku Hrubínovi, a jeho díle. P řineslo mi nový pohled na sv řt, a ukázalo, jak je sv řt mnohotvátný, jak ř znorod ř se dá k jednomu dílu p řistupovat, a jak si kařdý z nás na základ ř vlastních zku řeností vybírá z celého mnořství interpretací tu, která je řemu blízka, která obohatí jeho vnit řní sv řt.

Na záv ř p řipojuji my řlenku Franti řka Hrubína o um řní: *ř Um řní, to je vlastně ř kdyřl uřřijí metafory ř taková řeka, proud, který ustaví n řa bez zastavení, pokud národ řřije a tvo ří, řlene vp řed. A z tohoto proudu si ten, kdo právě stojí na ř řehu nabírá to, co pot řebuje. Ale ten proud plyne dál. Není to ov řem řřivel. Je to dílo lidské.ř*

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Corbineau a Hoffmanová, Angelika. *Úvod do komparatistiky*. Praha: Akropolis, 2008.

Hrubín, František. *Buďte mezi básníky*. Praha: Státní nakladatelství detské knihy, 1966.

Hrubín, František. *Drahokam domova*. Praha: Albatros, 1967.

Hrubín, František. *Romance pro kídlovku*. Praha: S spisovatel, 1963.

Hrubín, František; Černý, Václav. *Vzájemná korespondence z let 1945 a 1953*, Praha: Torst, 2004.

Kesner, Ladislav ml. *Muzeum umění v digitální době*, Praha: Argo a Národní galerie, 2000.

Kovalík, Josef. *František Hrubín Romance pro kídlovku*. Praha: Národní divadlo v Praze, 1997.

Machalický, Jiří. *Česká koláž*. Praha: Gallery a Národní galerie v Praze, 1997.

Matisse, Henri. *Kresby*, Praha: Odeon, 1973.

Menclová, Věra. *Slovník českých spisovatelů*. Praha: Libri, 2000.

Mikulicová, Heda; Stýblo, Ladislav. *František Hrubín Romance pro kídlovku*. Brno: Městské divadlo Brno, 2004.

Stehlíková, Blanka. *Ilustrace*. Praha: Odeon, 1984.

Strnadel, Josef. *František Hrubín*. Praha: československý spisovatel, 1980.

Teissig, Karel; Hrdina, Ivan. *O kresbě*. Praha: Mladá fronta, 1982.

Vích, Zdeněk. *Vybrané kapitoly o umělecké ilustraci*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004.

Periodika:

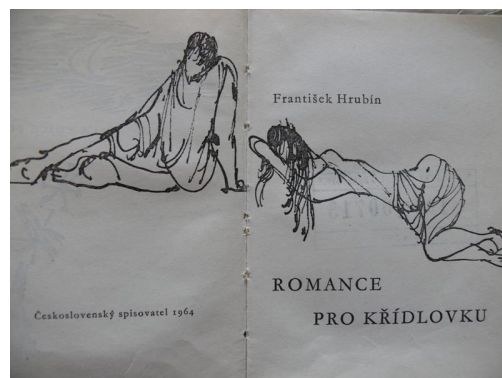
Trefulka, Jan (1962). Hrubínova romance, *Host do domu*, ro. IX, . 6.

Trefulka, Jan (1963). Syntézy, *Host do domu*, ro. X, . 2.

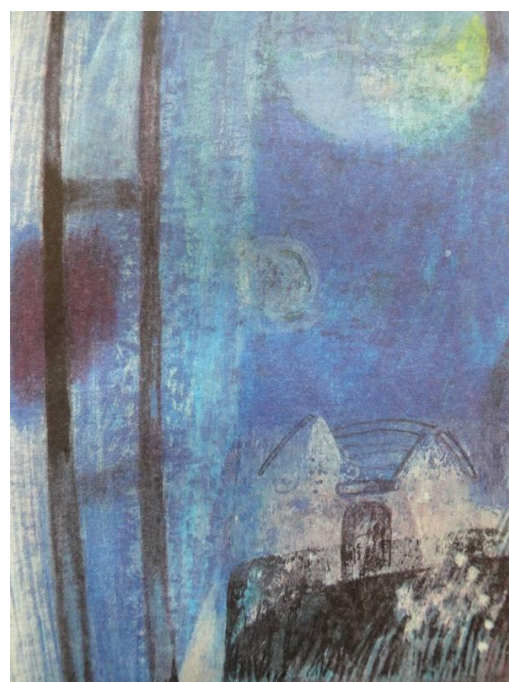
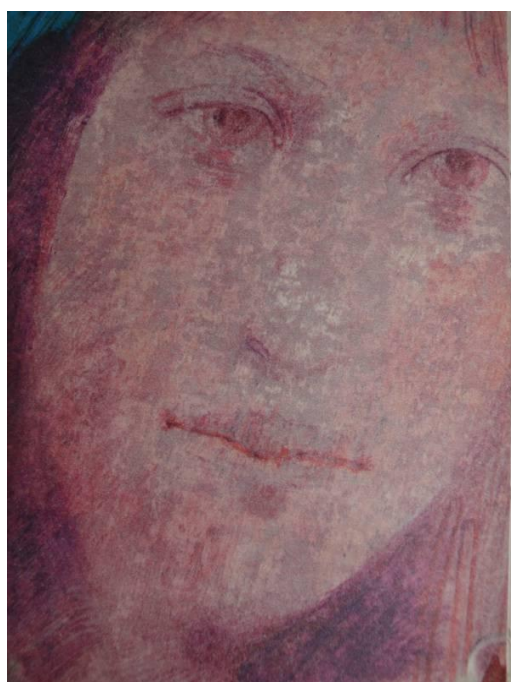
Urbánková, Jarmila (1962). Romance pro kídlovku, *Tvorba*, ro. XXVII, . 34.

8. FOTOGRAFIE ILUSTRACÍ JINÝCH VÝTVARNÍK

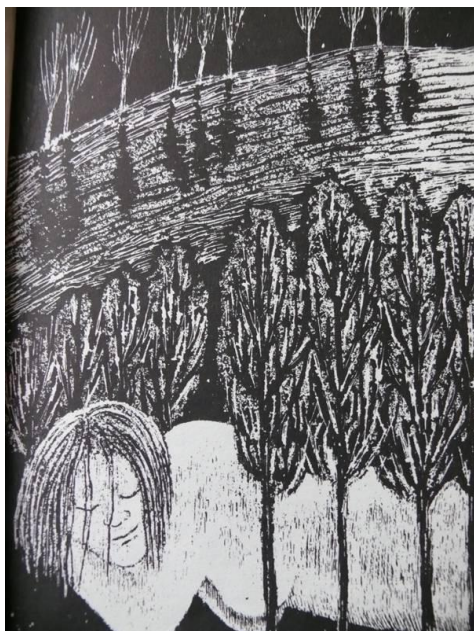
Ilustrace Jiřího Trnky



Ilustrace Jiřího Ptáčka



Ilustrace Aleny Laufrové

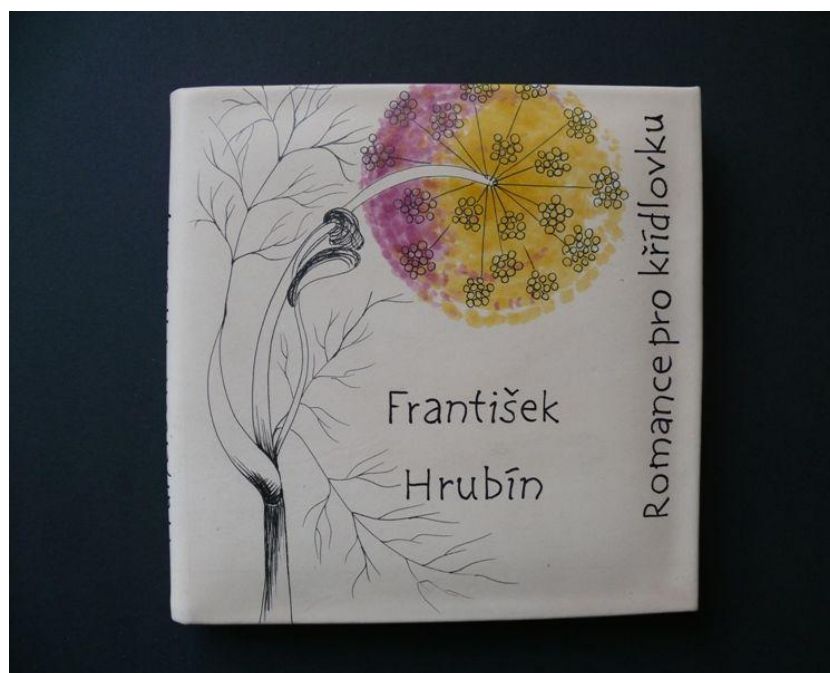


Ilustrace Vladimíra Komárka

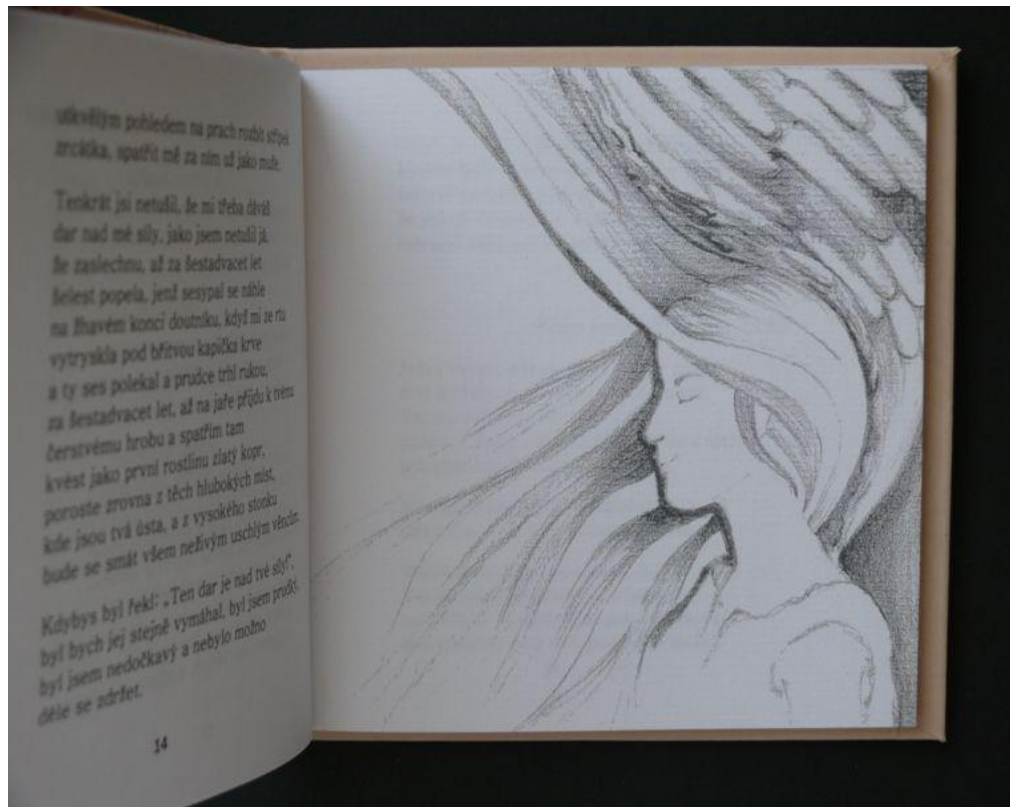
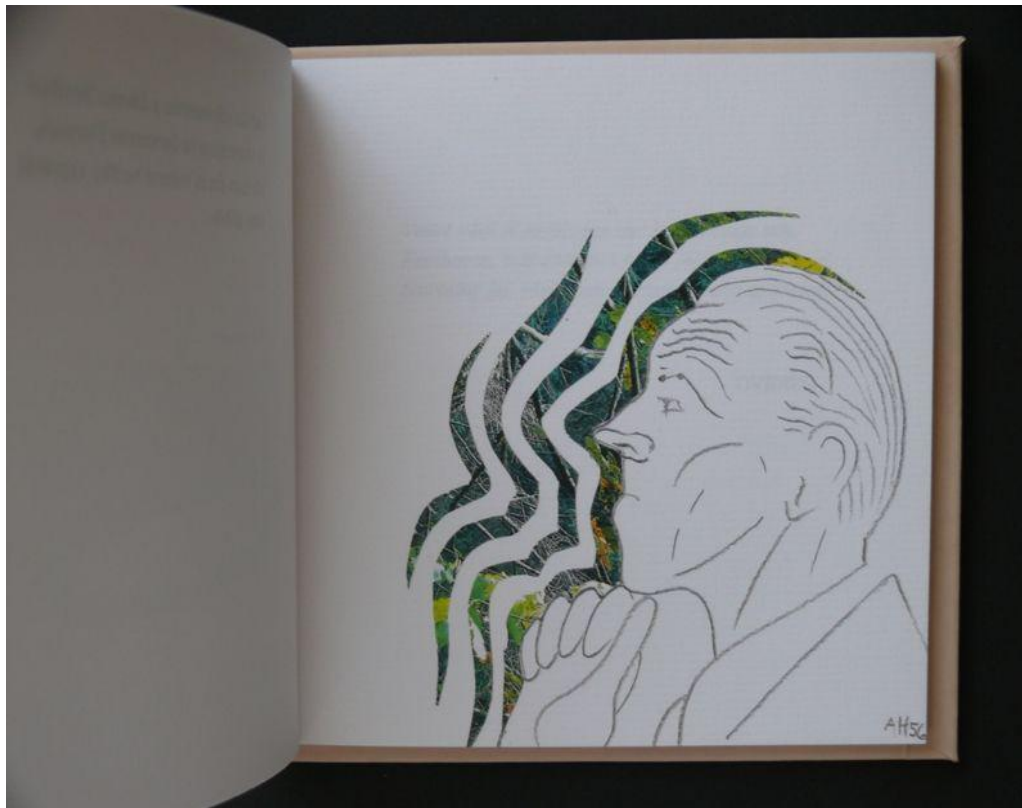


9. FOTODOKUMENTACE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Fotodokumentace modelu knihy: desek knihy, předstávkový titul, v nováček, a souboru ilustrací, které jsou dokumentovány ve stejném pořadí, jako v modelu knihy.



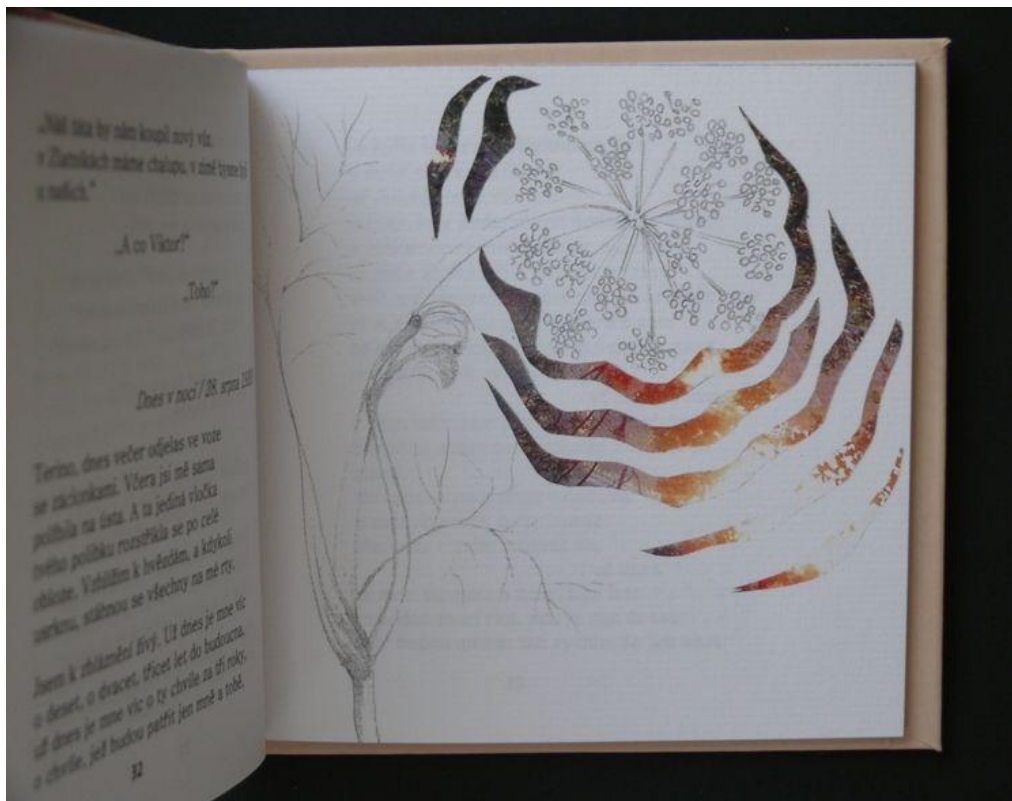
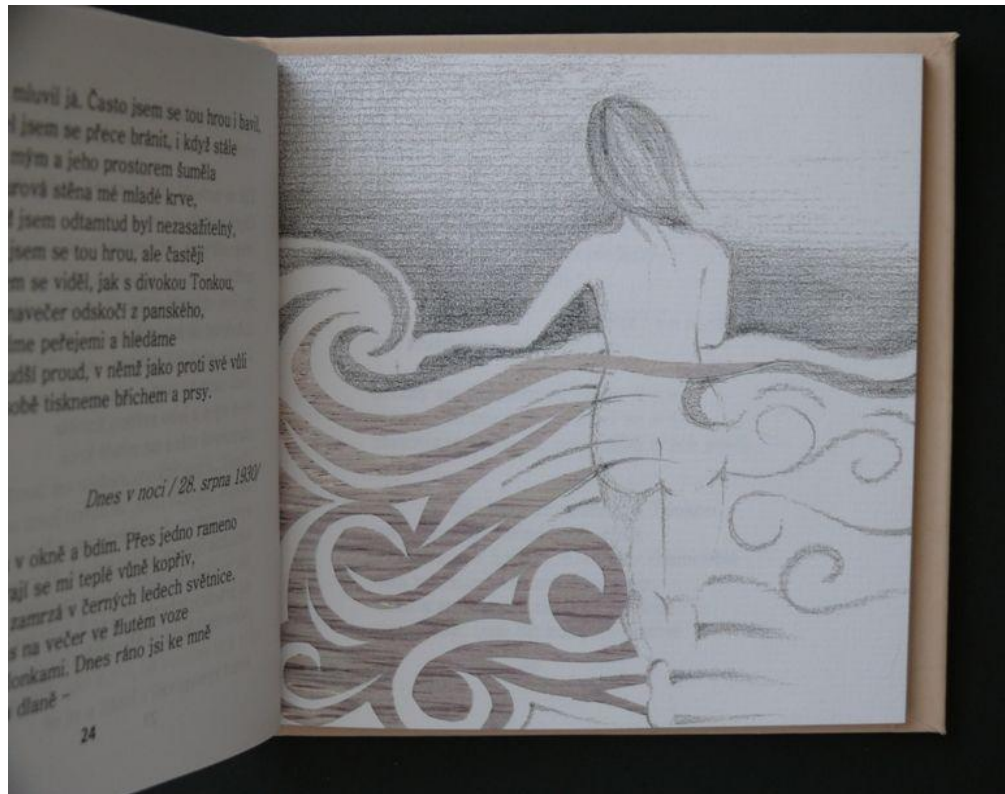


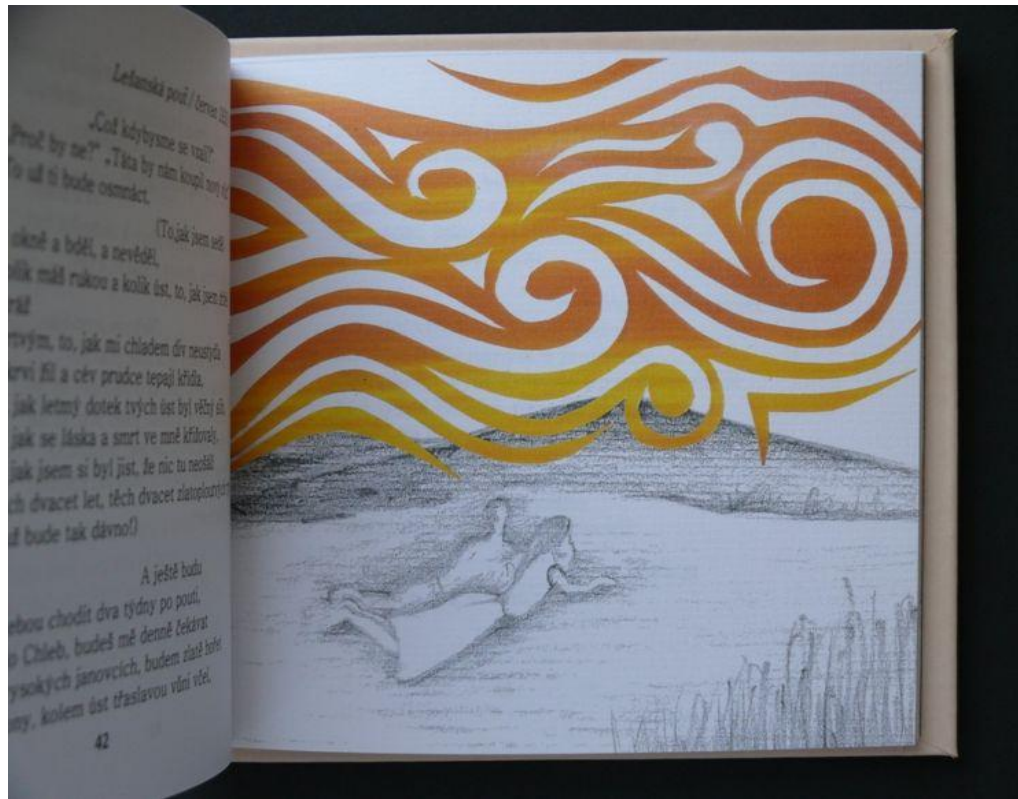


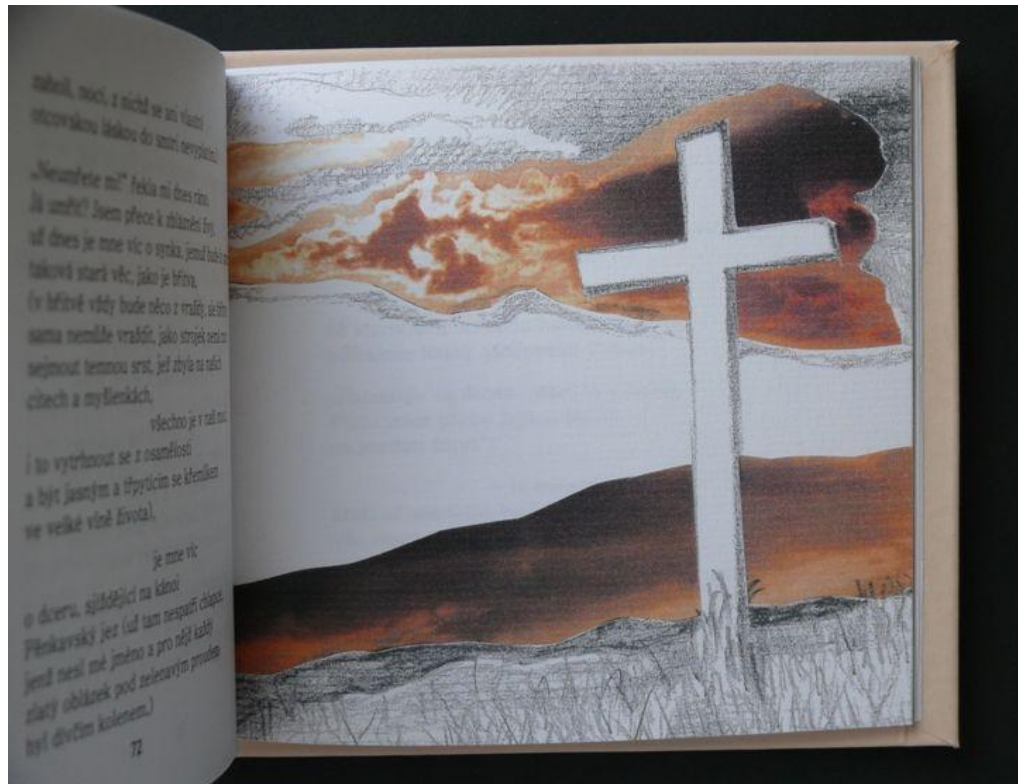
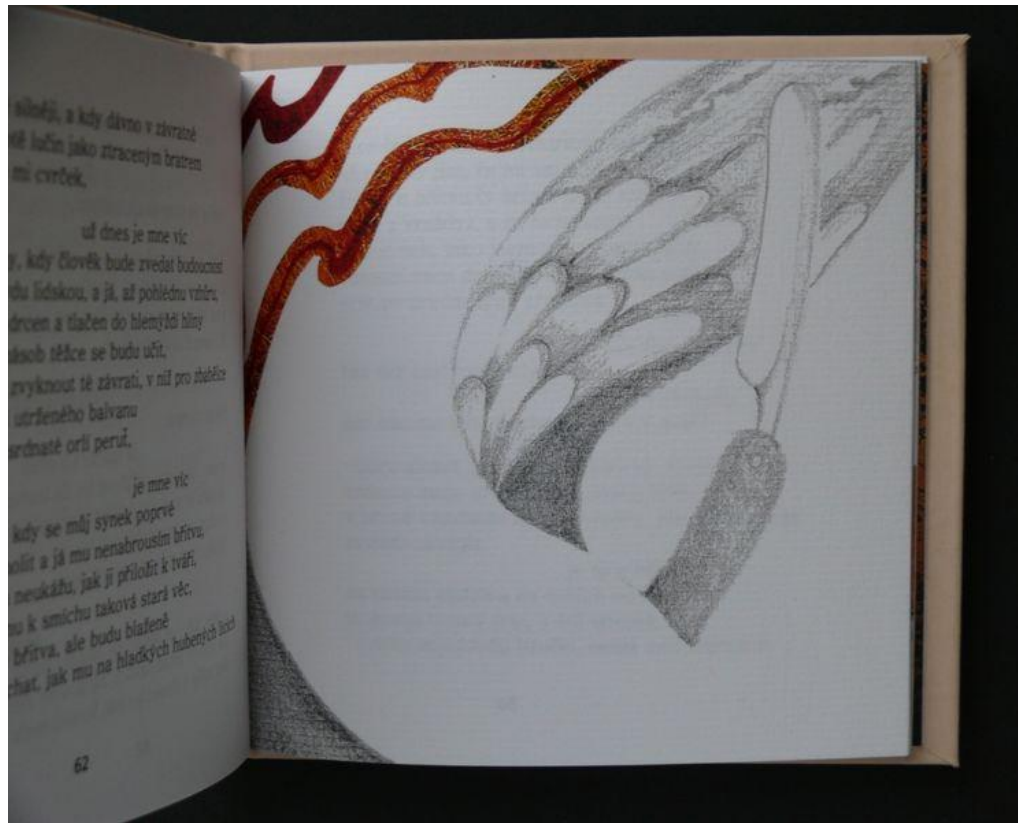
sávkovým pohledem na prach rubit stýes
zrcátka, spafit mě za ním a jako mále.

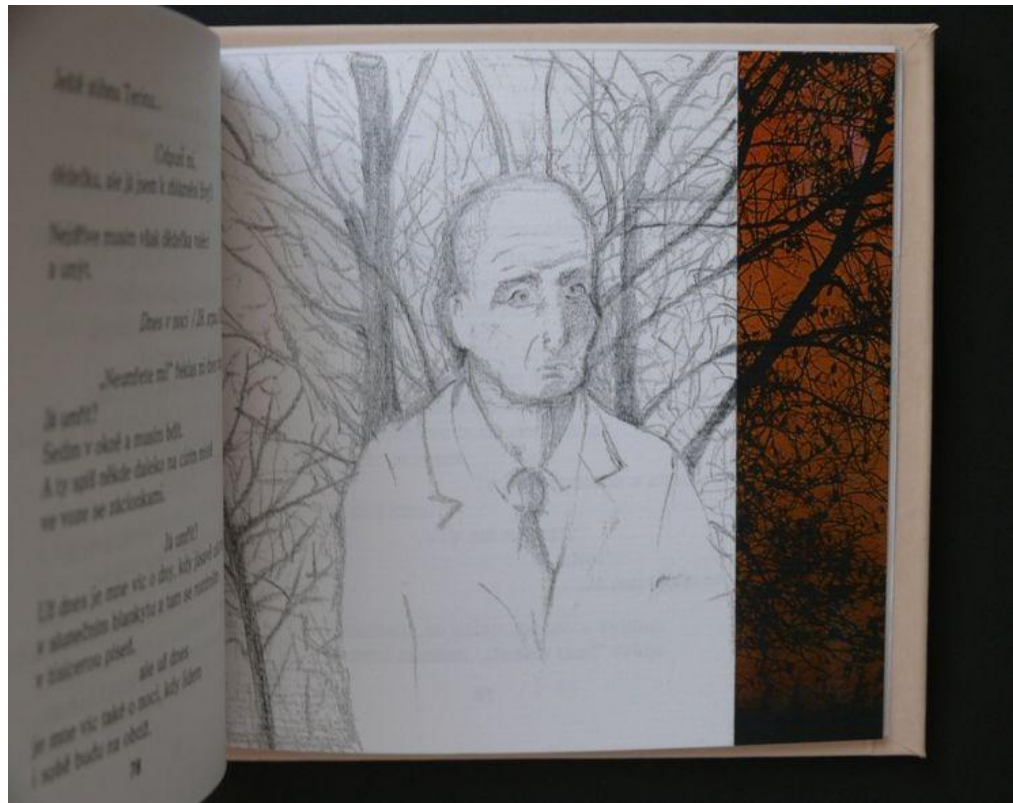
Tenkrát jsi netužil, že mi třeba dáš
dar nad mé síly, jako jsem netužil já,
že zaslechnu, až za šestadvacet let
belest popela, jenž sesypal se náhle
na hlavém konci doutníku, když mi ze tvé
vytryskla pod břízou kapka krve
a ty ses polekal a prudce tří ruku
za šestadvacet let, až na jaře přjdu k tomu
čerstvému hrobu a spafim tam
květ jako první rostlinu zlatý kopř.
poroste zrovna z těch hlubokých míst,
kde jsou tvá ústa, a z vysokého stoku
bude se smát všem neřivým uschlým větvím.

Kdybys byl feki: „Ten dar je nad tvé síly“
byl bych jej stejně vymáhal, byl jsem prudce
byl jsem nedočkavý a nebylo možno
oče se zřítet.

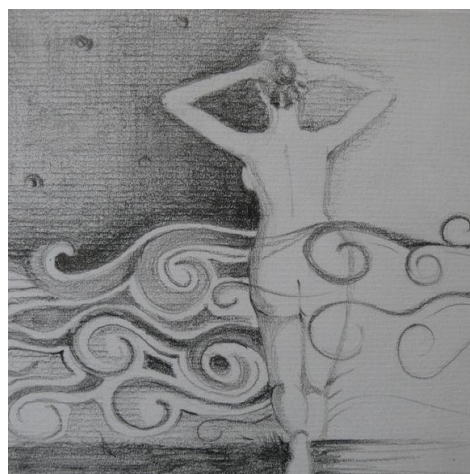
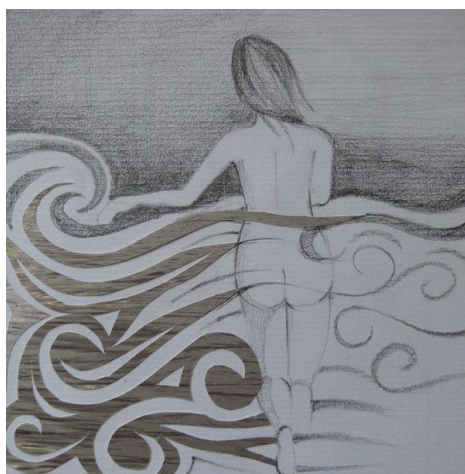
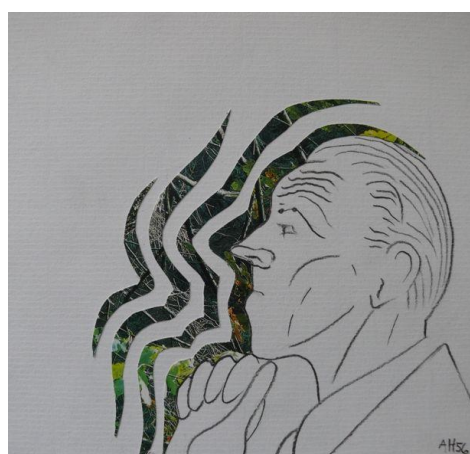
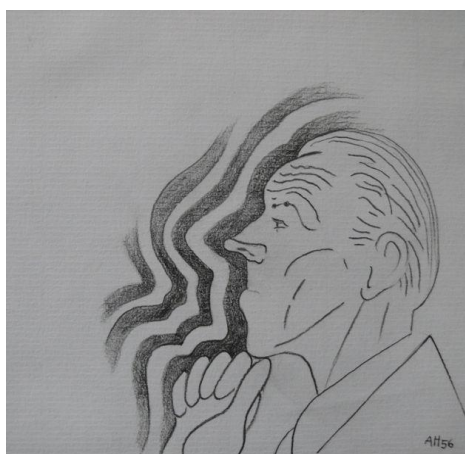


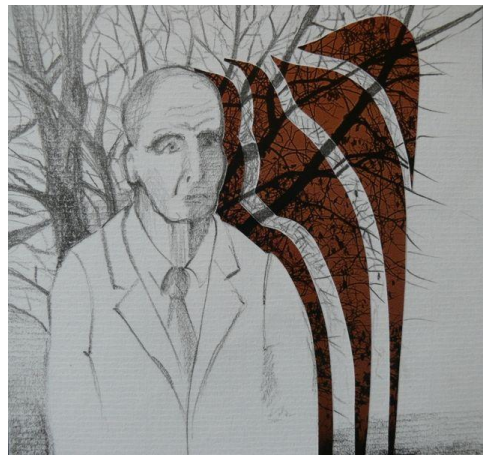
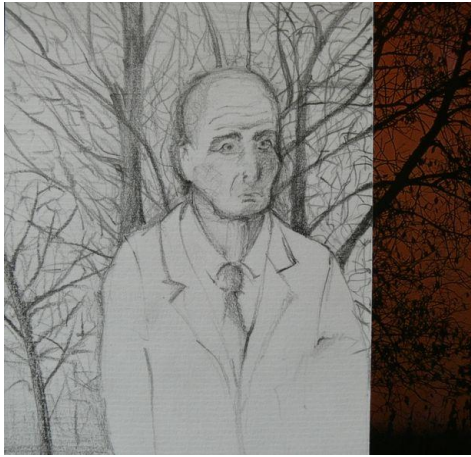






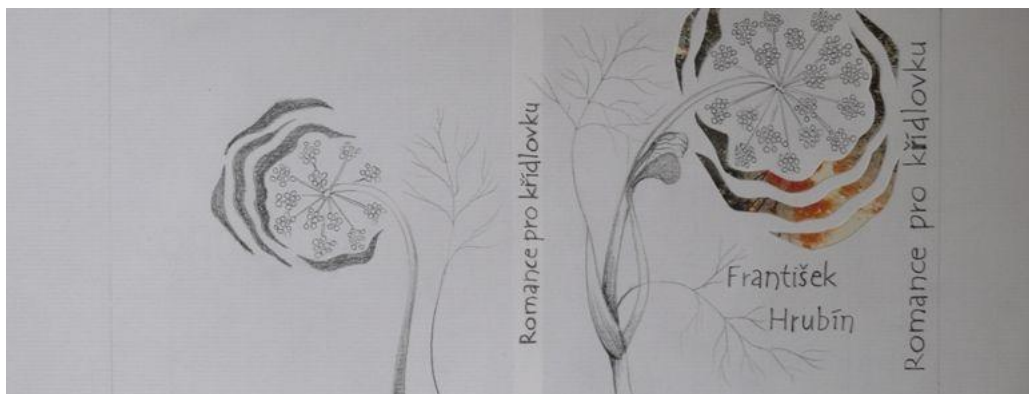
Fotodokumentace v-ech originálních ilustrací, které nejsou ve stejném po adí jako u dokumentace modelu knihy. N které ilustrace jsou provedeny ve dvou variantách.







Fotodokumentace druhé varianty výtvarné realizace knihy. P ebal knihy, p edsádka, hlavní titul, v nování a soubor ilustrací na pauzovacím papí e.



Originální p ebal



Detail p ebalu na pauzovacím papí e



